

Linjiila Iisaa mo Yuhanna winndi

No Konngol Laamdo laatorii neddo

¹ Gillama e fuddoode bi'eteedo Konngol ina woni. Bi'eteedo Konngol oon ina wondi e Laamdo, wo o Laamdo du.

² Imo wondi e Laamdo gilla fuddoode.

³ E makko Laamdo tagiri huunde fuu. Fay huunde tagaaka si wanaa e makko.

⁴ E makko nguurndam woni, nguurndam daam laatani yimbe annoora.

⁵ Annoora oon ina yayna ley nimre. Nimre ndeen du waawaay jaalaade o.

⁶ Ina woodi neddo mo Laamdo nuli bi'eteedo Yaayaa.

⁷ O warii faa o seedanoo annoora oon, faa yimbe fuu ngoondinira saabe makko.

⁸ Wanaa kanko woni annoora oon, de o warii faa o seedanoo annoora oon.

⁹ Oon woni annoora goongalaajo gardo ley adunaaru faa yaynana yimbe fuu.

¹⁰ Bi'eteedo Konngol oon ina woni ley adunaaru, wo e makko adunaaru ndu tagiraa, de adunaaru nduun kaa annditaay mo.

¹¹ O warii to jeydaabe makko, de jeydaabe makko been njaabaaki mo.

¹² Ammaa jabbiiibe mo de ngoondini mo been, o hokkii dum'en baawde laataade biibe Laamdo.

13 Wo ɓe rimiraaɓe ko wanaa e yiyyam, ko wanaa muuyo terɗe, ko wanaa muuyo gorko du, ammaa ɓe rimiraaɓe e baawɗe Laamɗo.

14 Konngol ngool laatii nedɗo jom terɗe de joodii hakkunde meeden. Min nji'ii darja makko, darja mo Bajjo hemrata Baabiiwo. Ley darja makko oon Baabiiwo ɓanginiri keewal hinney e goonga muudum.

15 Yaayaa seedanake mo, yeewnii, wi'i:

—Kanko woni mo kaalanoomi haala muudum oon nde mbi'unoomi: «Caggal am ardiido kam waran, sabo imo woni gilla mi tagaaka.»

16 No hinney makko foti heewude, en fuu en keɓii, hinney dow hinney.

17 Saabe Muusaa keɓirden jamirooje, ammaa hinney e goonga wo saabe Iisaa Almasiihu heɓiraa.

18 Fay gooto yi'aay Laamɗo abada. Ammaa Bidɗo bajjo gondudo e Baabiiwo oon, kam humpiti en mo.

No Yaayaa seedoranii Almasiihu

(Matta 3.1-12, Marku 1.1-8, Lukka 3.1-18)

19 Alhuudiyankooɓe Urusaliima neli Lewinkooɓe* e almaami'en to Yaayaa yama dum kam wo moy.

20 O salaaki jaabaade ɓe, o haalani ɓe faa laabi:

—Miin, mi wanaa Almasiihu.

21 Be yami mo, ɓe mbi'i:

—Aan, wo a moy? A annabi Iliyaasa naa?

O wi'i:

—Mi wanaa.

* **1:19** *Yimɓe lenyol Lewi* ngonnoo ndaaranooɓe golle dewal Laamɗo gilla e jamaanu Muusaa.

Be mbi'i mo:

—Wo a Annabaajo oon naa?

O wi'i:

—Mi wanaa!

²² Be mbi'i mo:

—Wo a moy ndelle? Haalan min ko min kaaltanowa neluƙe min ɓeen. Moy mbi'ataa laatidaa?

²³ O jaabii, o wi'i:

—Wo mi yeewnotoƙo ley ladde mido wi'a: «moyyintinee laawol Joomiraado»,† hono no annabi Esaaya wi'iri ni.

²⁴ Ndeen nulaaƙe yuuruƙe to Farisa'en ɓeen

²⁵ yami mo:

—Ko wadii ada loota yimɓe lootagal batisima‡, si tawii a wanaa Almasiihu a wanaa Iliyaasa a wanaa Annabaajo oon?

²⁶ Yaayaa jaabii ɓe, wi'i:

—Miin, mido loota lootagal batisima, de na woodi dariido hakkunde moodon mo on anndaa.

²⁷ Kanko, o waran caggal am. Miin, mi fotaa fay haɓɓitinde ɓoggi pade makko.

²⁸ Dum fuu wadii Baytaniya lettugal gooruwol Urdun, do Yaayaa lootata yimɓe lootagal batisima doon.

²⁹ Jaango majjum, Yaayaa yi'i Iisaa ina wara to muudum, wi'ii:

—Inan jawgel Laamdo donndotoongel hakkeeji adunaaru.

³⁰ Dum woni ko mbi'unoomi e makko: «Neddo waran gada am, ardiido kam, sabo imo woni gilla mi walaa.»

† 1:23 Esaaya 40.3. ‡ 1:25 Do wi'ete **lootalgal batisima** dow haala batisima Yaayaa fu, *lootalgal tuubu* maa *mutineede* du na wi'ee.

³¹ Miin, mi anndaano mo, ammaa mi warii mido loota lootagal batisima faa o ɓangana Israa'iilankooɓe.

³² Yaayaa seedii, wi'i:

—Mi yi'ii Ruuhu ina wa'i hono wuugaandu ina yuura dow kammu ina jippoo faa hodi dow makko.

³³ Miin, mi anndaano mo. Ammaa Nulɗo kam mi loota lootagal batisima oon, kam wi'i kam: «Mo nji'udaa Ruuhu ina jippoo dow muudum oon, kam woni lootoowo lootagal batisima e Ruuhu Ceniido.»

³⁴ Miin, mi yi'ii, mi seedake kanko woni Bii Laamɗo.

No Iisaa suborii taalibaaɓe muudum arandeeɓe

³⁵ Jaango majjum katin Yaayaa ina darodii e taalibaaɓe muudum diɗo.

³⁶ O yi'i Iisaa ina faltoo, o wi'i:

—Inan jawgel Laamɗo!

³⁷ Taalibaaɓe diɗo been nani ko o haali duum, njokki Iisaa.

³⁸ Iisaa yeeyii, yi'i iɓe njokki dum, wi'i ɓe:

—Dume pilotodon?

Be njaabii, ɓe mbi'i:

— *Rabbi* (dum na firta «Moodibbo»), toy njoodiɗaa?

³⁹ O wi'i ɓe:

—Ngaree ndaaree!

Ndeen ɓe ngari, ɓe nji'i do o joodii doon. Wakkati oon wo yamnde nay laasara. Be ngondi e makko ko heddi e nyalaande ndeen.

⁴⁰ Andire sakiike Simon Piyeer oon wo gooto e diɗo nanɓe haala Yaayaa de njokki Iisaa.

⁴¹ Ko Andire artii e wafude fu wo filowaade sakiike muudum Simon oon. O wi'i dum:

—Min nji'ii Almasiihu (dum na fiirta «Mo Laamdo subii»).

⁴² O yaari dum to Iisaa. Iisaa ndaari Simon, wi'i dum:

—Aan Simon bii Yuhanna, caggal joonin a inndirte Kefas.

(Kefas e Piyeer fuu wo gootum. Maanaa inde deen wo «Hayre».)

No Iisaa noddiri Filipu e Natanayel

⁴³ Jaango majjum, Iisaa anniyii yaade Galili. O hawri e Filipu, o wi'i dum:

—Jokkam!

⁴⁴ Filipu ina jeyaa Baytisayda, ngalluure nde Andire e Piyeer fuu njeyaa e muudum ndeen.

⁴⁵ Filipu hawri e Natanayel, wi'i dum:

—Min nji'ii mo haala muudum winndaa ley Tawreeta Muusaa e ley dewte annabaabe oon. Wo Iisaa Nasaraatuujo bii Yuusufi oon.

⁴⁶ Natanayel wi'i mo:

—Yalla ko woodi ina waawi yuurude Nasaraatu naa?

Filipu jaabii mo, wi'i:

—War ndaar!

⁴⁷ Iisaa yi'i Natanayel ina fonndii dum, de haali haala makko wi'i:

—Inan Israa'iilanke jaati, mo hiila fuu walaa e muudum.

⁴⁸ Natanayel wi'i mo:

—Toy anndudaa kam?

Iisaa jaabii mo, wi'i:

—Mi yi'ii ma ley yibbi gilla Filipu noddaay ma.

⁴⁹ Natanayel jaabii, wi'i:

—Moodibbo, wo a Bii Laamdo, wo a kaananke Israa'iila!

⁵⁰ Iisaa jaabii mo, wi'i:

—Saabe mi wi'ii mi yi'ii ma ley yibbi duum tan ngoondinirdaa naa? A yi'an ko buri dum haaynaade.

⁵¹ Ndeen o wi'i Natanayel:

—Goonga kaalanammi on: on nji'an kammu ina udditoo, on nji'an maleyka'en Laamdo ina yeeja ina njippoo dow Bii Neddo.

2

No Iisaa wadiri maande ley bangal

¹ Balde didi caggal duum, bangal wadi ley ngal-luure wi'eteende Kaana ley leydi Galili. Inna Iisaa ina tawaa toon.

² Iisaa e taalibaaabe muudum du noddaama ngara kawra e bangal ngaal.

³ Nde cabijam maabe timmunoo ndeen, inna Iisaa wi'i:

—Be ngalaa cabijam.

⁴ Iisaa jaabii mo, wi'i:

—Debbo, dume dum wadata en?* Wakkati am yonaay tafon.

⁵ Inniiko wi'i golloobe been:

—Ko o yamiri on fuu, ngadon.

⁶ Doon ina woodi loode kaaye jeegom, ndee fuu na hooya liitereeji capande jeetati faa yot-too hemre e noogay. Lode deen wo faa Alhudi-yankooobe lootaroo saabe diina.

* **2:4** E geresankooore haala ka ina waawi fiirtireede nii: *Debbo, wala ko suudii hakkunde meeden*. Dum hollii Iisaa ina muuyi inna muudum hooloo dum e ko wadata duum.

⁷ Iisaa wi'i 6e:

—Kebbinee loode deen ndiyam.

Be kebbini de faa de keewi.

⁸ O wi'i 6e:

—Joonin kaa, nyedee dam njaarane hooreejo bangal oon.

Be njaari.

⁹ Nde hooreejo oon meedunoo ndiyam mbayl-itaadam cabijam daam ndeen, annditaay to dam ittaa. De golloobe nyedube ndiyam daam been kaa ina anndi. O noddi banudo oon,

¹⁰ O wi'i dum:

—Yimbe fuu cabijam mbeldam mboowi ar-toraade. Nde yimbe njari faa heewi fu, ndeen dam welaa daam du yaretee. De aan kaa, ada resi mbeldam dam faa joonin.

¹¹ Nii Iisaa golliri maande muudum haayniinde arandeere ley ngalluure Kaana ley leydi Galili. O bangini teddeengal makko, taalibaa6e makko been ngoondini mo.

¹² Caggal duum, o dilli Kaana, o yehi ngalluure wi'eteende Kafarnahum, kanko e inniiko e minyi-
raa6e makko e taalibaa6e makko. Be ngoni toon balde seeda.

No Iisaa riiwri luumotoobe ley suudu dewal mawndu

(Matta 21.12-13, Marku 11.15-17, Lukka 19.45-46)

¹³ Nde iidi Alhuudiyankoo6e mbi'eteendi Faltagol† badinoo ndeen, Iisaa yehi Urusaliima.

† **2:13 Iidi Faltagol** wo miccinoori nyannde nde Laamdo wurtini Israa'iila'en Misira. Indi miccina no maleyka faltorii suudu fuu ndu yiyam mooytaa e dammbugal muudum.

14 To taliyaare suudu dewal mawndu toon o tawi luumotooɓe ga'i e baali e buugaali e weccoobe ceede ina njoodii.

15 O sowi ɓoggi, o wadi dorowol, o riiwi ɓe fuu ɓe mburtoo suudu dewal mawndu nduun, kamɓe e ga'i maɓɓe e baali maɓɓe. O sankiti ceede weccoobe ɓeen, o hippi taabaaje maɓɓe.

16 O wi'i soottooɓe buugaali ɓeen:

—Ittee dum do! Taa ngadon suudu Baaba am ndu suudu luumo!

17 Taalibaabe makko ɓeen miccitii ko Binndi diin mbi'i duum:

«Hirande suudu maa laatanake kam kaɓɓu-ko'u.»‡

18 Ndeen hooreeɓe Alhuudiyankooɓe mbi'i mo:

—Haaynde ndeye kollataa min ada foti wadude ko ngadudaa duum?

19 Iisaa jaabii ɓe, wi'i:

—Liɓee suudu dewal ndu. Si on liɓii ndu, on nji'an mido nyiɓtoo ndu ley balde tati.

20 Be njaabii mo:

—Suudu ndu nyiɓiraama duubi capande nay e jeegom. De aan, a nyiɓtoto ndu ley balde tati naa?

21 Ammaa ko Iisaa wi'i suudu nduun duum, wo hoore muudum sappii.

22 Nde Iisaa ummitinoo ndeen, taalibaabe muudum ɓeen miccitii ko haalnoo dum. Be ngoondini ko Binndi diin mbi'i duum e haala ka o haalnoo kaan.

23 Nde Iisaa wonnoo Urusaliima iidi Faltagol ndeen, heewɓe ngoondinii mo sabo nji'ii kaayeeffiji di o wadi diin.

24 Ammaa Iisaa hoolaaki ɓe faa hokkita ɓe hoore muudum, sabo imo anndi ɓe fuu.

‡ 2:17 Jabuura 69.10.

²⁵ Walaa ko fay gooto seedanoo mo ko woni e 6i66e-Aadama, sabo imo anndi ko woni e mu66en.

3

No Iisaa haaldiri e Nikodemu

¹ Ina woodi gorko Farisaajo bi'eteedo Nikodemu, gooto e hooree6e Alhuudiyankoo6e.

² Gorko oon yehi to Iisaa jemma, wi'i dum:

—Moodibbo, miden anndi a jannginoowo yuurudo to Laamdo, sabo fay gooto waawaa wafude maandeeji kaayniidi di ngadataa diin si Laamdo waldaa e muudum.

³ Iisaa jaabii mo, wi'i:

—Goonga kaalanammaami: fay gooto waawaa yi'ude laamu Laamdo tawee rimtaaka katin.

⁴ Nikodemu wi'i mo:

—Noy mawdo waawiri rirtireede? Imo waawi yeccaade e reedu inniiko, de o rimee katin naa?

⁵ Iisaa jaabii mo, wi'i:

—Goonga kaalanammaami: si wanaa neddo rirtiree ndiyam e Ruuhu fu waawaa naatude laamu Laamdo.

⁶ Ko 6ii-Aadama rimata duum wo 6ii-Aadama. Ko Ruuhu oon du rimata wo ruuhu.

⁷ Taa dum haayne saabe mi wi'ii ma sanaa ndimtedon katin.

⁸ Henndu ina wifira do muuyri fuu. Ada nana bifi mayru, de a anndaa to ndu yuuri, a anndaa to ndu yahata. Hono noon dimraado Ruuhu oon du worri.

⁹ Nikodemu wi'i mo:

—Noy dum laatortoo?

¹⁰ Iisaa jaabii mo, wi'i:

—Wo a jannginoowo mawdo ley Israa'iila de a anndaa dum naa?

¹¹ Goonga kaalanammaami: minen, ko min anndi min kaalata, ko min nji'i min ceedotoo, de onon le, on njabataa seedaaku amin.

¹² Si on ngoondintaa nde kaalanammi on haala kulle adunankooje fu, noy ngoondinirton si mido haalana on haala kulle dow kammu?

¹³ Fay gooto yeenjaay dow kammu, si wanaa yuurudo dow kammu oon, dum woni Bii Neddo.

¹⁴ Hono no Muusaa toowniri mboddi njamndi mbodeeri ley ladde ni, sanaa Bii Neddo du toowniree hono noon,

¹⁵ faa goondindo mo fuu heba nguurndam nduumiidam.

¹⁶ Sabo Laamdo ina yidi yimbe adunaaru faa hokkitiri Biyum bajjo, faa goondindo oon fuu taa halka ammaa heba nguurndam nduumiidam.

¹⁷ Laamdo nuliraay Biyum oon e adunaaru faa Biyum oon saroo adunaaru ndu. Ko o nuliraa dey, faa yimbe adunaaru kisira saabe makko.

¹⁸ Goondindo mo fuu sarataake. Mo goondinaay mo fuu saraama gilla joonin, sabo goondinaay Bii Laamdo bajjo oon.

¹⁹ Inan sariya oon: annoora warii e adunaaru, de yimbe cubii nimre dow annoora sabo golleeji mubben wo bondi.

²⁰ Bondo tagu yidaa annoora, battataako dum saabe hulde taa golleeji muudum bondi diin bangu.

²¹ Ammaa goongante waran e annoora faa golleeji di wadiri saabe Laamdo diin banga.

No Yaayaa seedorii kabaaru Iisaa

²² Caggal duum, Iisaa yaadi e taalibaa6e muudum leydi Yahuudiya. O 6ooytidi e ma66e toon, imo loota yim6e lootagal batisima.

²³ Yaayaa du ina loota yim6e lootagal batisima to Aynon toon dakkol Salim, sabo ndiyam ina heewi toon. Yim6e ina ngara ina lootiree ndiyam daam.

²⁴ Tawi Yaayaa nanngaaka wattaa ley kasu tafon.

²⁵ Taalibaa6e Yaayaa 6een njeddunduri e Alhu-udiyanke haala laa6al.

²⁶ Be njehi to Yaayaa, 6e mbi'i dum:

—Moodibbo, gorko gondunoodo e maa gere ooto gooruwol Urdun mo ceedanidaa oon, kanko du imo loota yim6e lootagal batisima, de yim6e fuu ina njaha to makko.

²⁷ Yaayaa jaabii 6e, wi'i:

—Neddo waawaa hebude fay huunde si wanaa ko Laamdo hokki dum.

²⁸ Onon e ko'e mon, on seedee6e am mi wi'ii mi wanaa Almasiihu, de mido artii mo nuleede.

²⁹ Gaddanaado debbo 6aŋaado, kam woni 6aŋudo. Dammbodyido e gorko oon ina darii, ina hettindii. Si o nanii daande 6aŋudo oon, o seyoto sanne. Nii seyo am ngoon hi66iri.

³⁰ Na tilsi kanko o toowa, de miin le mi leeya.

³¹ Yuurudo dow oon, kam woni dow huunde fuu. Yuurudo e leydi wo jeyaado e leydi, ina haala haalaaji jeyaado e leydi. Yuurudo dow kammu oon, kam woni dow huunde fuu.

³² Ko o yi'i e ko o nani o seedotoo, de yim6e kaa jabataa seedaaku makko.

³³ Jaɓuɗo seedaaku makko oon, laaɓinii Laamɗo wo goongante.

³⁴ Mo Laamɗo nuli oon, wo ko Laamɗo haali ɗuum haaltata, sabo Laamɗo hokkii mo Ruuhu mo walaa haddi.

³⁵ Baabiiwo oon ina yidi Biddo oon faa watti huunde fuu e junngo makko.

³⁶ Goondindo Biddo oon hebii nguurndam ndu-umiidam. Mo goondinaay Biddo oon hebataa ɗam, tikkere Laamɗo du ina heddii e muudum.

4

No Iisaa haaldiri e Samariyanke debbo

¹ Farisa'en nanii wi'aama Iisaa ina loota yimɓe lootagal batisima, ina heɓa taalibaaɓe faa ɓuri Yaayaa.

² Tawi Iisaa e hoore muudum kaa lootaay fay gooto, wo taalibaaɓe muudum.

³ Nde Iisaa nannoo ko haalanoo e muudum fu, dilli leydi Yahuudiya, yeccii leydi Galili.

⁴ Sanaa o rewa ley leydi Samariya.

⁵ O yottii ngalluure Samariya wi'eteende Sikar ɗakkol ngesa nga Yaakuuba hokkunoo ɓiyum Yu-usufi ngaan.

⁶ Doon ɓunndu Yaakuuba nduun woni. Tawi Iisaa tampii du e jahaangal ngaal, de joodii daande ɓunndu nduun faa fowta. Wakkati oon wo hakkunde naange.

⁷ Samariyanke debbo wari yoogude. Iisaa wi'i mo:

—Hokkam ndiyam, mi yara!

⁸ Tawi taalibaaɓe makko ɓeen njehii ley ngalluure toon faa coodowa nyaamdu.

⁹ Debbo oon wi'i Iisaa:

—Noy wadi de aan, Alhuudiyanke, ada njaaroo kam miin, Samariyanke, ndiyam faa njaraa?

Sabo Alhuudiyankooɓe e Samariyankooɓe wo harmundurɓe.

¹⁰ Iisaa jaabii mo, wi'i:

—Si ada anndunoo no dokke Laamɗo poti, e bi'udo ma kokkaa dum ndiyam yara oon, a nyaagotono mo, o hokke ndiyam nguurndam njaraa.

¹¹ Debbo oon wi'i mo:

—Joomam, a walaa cafirgal. Bunndu ndu ina luggi. Toy keɓataa ndiyam nguurndam daam?

¹² Aan, ada ɓuri maama amin Yaakuuba kokkudo min ɓunndu ndu oon teddude naa? Kanko e ɓiɓɓe makko e daabaaji makko fuu, e mayru ɓe njaratano.

¹³ Iisaa jaabii mo:

—Neddo fuu jardo ndiyam dam domɗan katin,

¹⁴ ammaa jardo ndiyam dam kokkammi daam fuu, domdataa faa abada. Sabo ndiyam dam kokkammi daam laatanto dum ndiyam iloojam mbuurnoojam dum nguurndam nduumiidam.

¹⁵ Debbo oon wi'i:

—Joomam, hokkam ndiyam daam taa mi domɗa katin, sakko mi wartana yoogude do katin.

¹⁶ Iisaa wi'i mo:

—Yahu noddoy gora, ngardon!

¹⁷ Debbo oon jaabii mo:

—Mi walaa goriwo.

Iisaa wi'i mo:

—A haalii goonga ko mbiidaa a walaa goriwo duum.

¹⁸ A ɓananooma worɓe njoyo. Mo ngondudaa joonin oon du, wanaa gora. A haalii goonga.

19 Debbo oon wi'i mo:

—Joomam, laabani kam a annabaajo.

20 Maamiraaɓe amin ndewii Laamɗo dow waamnde nde, de onon Alhuudiyankooɓe kaa, odon mbi'a to Urusaliima tan Laamɗo haani reweede.

21 Iisaa wi'i mo:

—Banndam debbo, goondinam: wakkati waran, nde ndewoton Baabiiwo tawee wanaa e waamnde nde, wanaa Urusaliima.

22 Onon Samariyankooɓe, odon ndewa ko on andaa, de minen Alhuudiyankooɓe, ko min anndi min ndewata, sabo kisindam to Alhuudiyankooɓe yuurata.

23 Wakkati ina wara, yottake jaati, nde rewirooɓe Laamɗo goonga been ndewirta dum Ruuhu e goonga. Wo rewooɓe hono been Baabiiwo filotoo.

24 Laamɗo wo Ruuhu. Rewooɓe mo been sanaa ndewira mo ruuhu e goonga.

25 Debbo oon wi'i:

—Mido anndi Cuɓaado bi'eteedo Almasiihu oon wo garoowo. Nde o wari fu, o humpitan min huunde fuu.

26 Iisaa wi'i mo:

—Wo dum miin, mo kaaldataa oon.

No Samariyankooɓe heewɓe ngoondiniri Iisaa

27 Wakkati oon fu, taalibaaɓe makko been njot-tii. Ko Iisaa haaldata e debbo oon duum haaynii ɓe, de fay gooto maɓɓe yamaay mo dume o haajaa e debbo oon naa ko wadi imo haalda e muudum.

28 Ndeen debbo oon yoppi loonde muudum toon, fornyii wuro haalanowi yimɓe, wi'i:

29 –Ngaree ndaaree gorko kaaltando kam ko ngadunoomi fuu. Yalla wanaa kanko woni Almasiihu naa?

30 Be njalti ngalluure, 6e ponndii to Iisaa.

31 Wakkati oon, taalibaa6e 6een nyaagii mo, ina mbi'a:

–Moodibbo, tinna nyaamu!

32 O jaabii 6e, o wi'i:

–Mido jogii ko mi nyaama ko on anndaa.

33 Taalibaa6e 6een ina yamundura:

–Dum le, won gaddando mo ko nyaamete e naa?

34 Iisaa wi'i 6e:

–Nyaamdu am wo wadude muuyde Nuldo kam oon e yottinde golle muudum.

35 Onon, odon mbi'a: «Faa hannden lebbi nay de tayri wara.» De miin kaa mido wi'a on: yeptee gite mon, yeewee gese fuu benndii, njonii tayeede.

36 Tayoowo he6an mbarjaari, resana nyaamri ndi nguurndam nduumiidam, faa aawudo e tayudo fuu ceyodoo.

37 Dum tabintinta banndol bi'oowol: «Goddo ina aawa, goddo ina taya.»

38 Mi nului on tayowon ngesa nga on tampanaay. Wo66e tampi, de odon mbeltii e tampiri mu66en.

39 Samariyankoo6e heew6e ley ngalluure ndeen ngoondinii Iisaa saabe haala debbo ceediido de wi'i: «O haaltanii kam ko ngadunoomi fuu.»

40 Nde Samariyankoo6e 6een njottinoo Iisaa ndeen, nyaagii mo o wonda e mu66en. O wadi doon balde didi.

41 Yim6e heew6e ngoondini mo katin saabe kongol makko.

42 Be mbi'i debbo oon:

—Joonin, wanaa saabe haalaaji maa diin tan min ngoondiniri. Ko min ngoondiniri dey, minen e ko'e amin, min nani konngol makko, min annditii kanko jaati woni Kisinoowo adunaaru.

No Iisaa selliniri bii howruujo kaananke

⁴³ Caggal balde didi deen, o dilli doon, o yehi Galili.

⁴⁴ Kanko e hoore makko o seedake: «Annabaajo teddintaake e ley wuro muudum.»

⁴⁵ Nde o yottinoo Galili ndeen, Galilinkooɓe njaɓɓorii mo juude didi, sabo kamɓe du ɓe njehiino iidi Urusaliima, ɓe nji'iino ko o gollunoo ley iidi ndiin duum.

⁴⁶ Ndeen Iisaa warti Kaana ley leydi Galili, do o waylitinnoo ndiyam o wadi dam cabijam doon. Ina woodi howruujo kaananke gomma mo biyum sellaa ley Kafarnahum.

⁴⁷ Nde howruujo oon nannoo Iisaa yuurii Yahu-udiya wartii Galili fu, yehi to Iisaa, nyaagii dum jippoo dannanowa dum biyum badiido maayde.

⁴⁸ Iisaa wi'i mo:

—Si on nji'aay maandeeji e kaayeeffiji fu, on ngoondintaa.

⁴⁹ Howruujo kaananke oon wi'i mo:

—Joomam, en njaha gilla biyam oon maayaay.

⁵⁰ Iisaa wi'i mo:

—Hootu, biya dadii.

Gorko oon goondini ko Iisaa wi'i dum, hooti.

⁵¹ Ko o hootata duum, gollooɓe makko kawrowi e makko dow laawol, kaalani mo, mbi'i:

—Biya oon dadii.

⁵² O yami ɓe wakkati oye suka o samtanaa. Be mbi'i mo:

—Yamnde go'o ɓadagol sallifana keenjan jontere ndeen yoppi mo.

⁵³ Baaba suka oon annditi wakkati oon jaati Iisaa wi'unoo dum: «Biya oon dadii!» Nii kanko e koreeji makko fuu ɓe ngoondiniri Iisaa.

⁵⁴ Dum woni maande dɗaɗaɓerde nde Iisaa golli leydi Galili. O wadɗii dum nde o yuurnoo leydi Yahuudiya.

5

No Iisaa selliniri bonnguujjo

¹ Caggal duum, iidi Alhuudiyankooɓe ina wada. Iisaa yehi Urusaliima faa fota e iidi ndiin.

² Ley Urusaliima toon, ɗakkol dammbugal wuro bi'eteengal Dammbugal Baali ngaal, ina woodi luggere ndiyam. Inde wi'ee Baytijata e ibraninkooɓe. Dande joy ina piilii nde.

³ Nyawɓe heewɓe ina pukkii ley dande deen: wumɓe e bonnguɓe e ɓe balli muɓɓen fuu mbaati.

[

⁴ *]

⁵ Gorko nyawruɗo duuɓi capande tati e jeetati ina woni doon.

⁶ Iisaa yi'i imo fukkii, annditi o ɓooydii e nyawu nguun, yami mo:

—Ada yidi sellude naa?

⁷ Nyawɗo oon jaabii mo, wi'i:

* **5:4** E dereeji ɓooyɗi, godɗi ina ɓeyda aaya 4: *Ibe ndoomi faa ndiyam dam iiroo, sabo maleyka Joomiraado ina jippoo e luggere nde wakkati wakkati, ina iira ndiyam dam. Nyawɗo artiido jippaade e ndiyam daam nde dam iirii ndeen, dadan ko nyawu muuɗum laatii fuu.*

—Joomam, mi walaa fay gooto balloowo kam naatude ley luggere nde wakkati ndiyam mayre iirii. Nde piliimi naatude fuu, tawan goddo artake kam.

⁸ Iisaa wi'i mo:

—Umma, hooyu daddo maa, yahu!

⁹ Wakkati oon fu, gorko oon dadi, hooyi daddo mum fudditi yaade.

Dum hawrii e nyalaande fowteteende.

¹⁰ Saabe majjubm hooree6e Alhuudiyankoo6e mbi'i cellinaado oon:

—Hannden wo nyalaande fowteteende, daganaaki ma ndonndodaa daddo maa.

¹¹ O jaabii 6e, o wi'i:

—Cellindo kam oon, kam wi'i kam mi hooya daddo am mi yaha.

¹² Be yami mo:

—Moy woni biido ma kooyaa daddo maa njahaa oon?

¹³ Ammaa cellinaado oon faamaay fuu wo moy, sabo tawii Iisaa soorake ley jamaa keewdo gondo doon oon, dilli.

¹⁴ Caggal duum, Iisaa hawri e dannaado oon ley suudu dewal mawndu nduun, wi'i mo:

—Ndaaru, joonin kaa, a dadii. Taa luttu katin de ko 6uri dum bonde he6e.

¹⁵ Gorko oon yehi haalanowi hooree6e Alhuudiyankoo6e been wo Iisaa woni cellindo dum oon.

Kabaaru Baabiwo e Biddo

¹⁶ Ndeen hooree6e Alhuudiyankoo6e puddi tor-rude Iisaa sabo wadii dum nyalaande fowteteende.

¹⁷ Iisaa wi'i 6e:

—Baaba am ina golla faa joonin, miin du, mido golla.

¹⁸ Ndeen hooreeɓe Alhuudiyankooɓe ɓeydi fi-laade warude mo, wanaa saabe ko o lutti nyannde fowteteende ndeen duum tan, ammaa ko o wi'i Laamɗo wo baabiiko duum du. O fonndii hoore makko e Laamɗo.

¹⁹ Iisaa wi'i ɓe:

—Goonga kaalanammi on: Bidɗo waawaa gollude fay huunde kam tan, sanaa ko yi'i Baabiiwo ina golla. Sabo ko Baabiiwo oon gollata duum, Bidɗo du gollata.

²⁰ Sabo Baabiiwo ina yidi Bidɗo oon, ina holla dum huunde fuu ko gollata. O hollan dum gollleeji burɗi dii do fuu semmbe faa haaynoo on.

²¹ Sabo hono no Baabiiwo ummintinirta maayɓe de hokka dum'en nguurndam ni, noon Bidɗo du hokkirta nguurndam mo muuyi hokkude.

²² Baabiiwo, kam kaa sarataako fay gooto. O wattii sariya oon fuu e junngo Bidɗo,

²³ faa yimɓe fuu teddinira Bidɗo oon hono no teddinirta Baabiiwo oon ni. Nedɗo fuu mo teddinaay Bidɗo oon, teddinaay Baabiiwo nulɗo mo oon du.

²⁴ Goonga kaalanammi on: nandɗo haala am de goondini Nulɗo kam oon heɓii nguurndam ndu-umiidam. O sarataake, o diwii maayde, o naatii nguurndam.

²⁵ Goonga kaalanammi on: wakkati ina wara, o yottake jaati, wakkati mo maayɓe nanata daande Bii Laamɗo oon. Nanɓe ɓeen mbuuran.

²⁶ Hono no Baabiiwo oon wuurniri hoore muudum nii, hono noon o hokkiri Biddo oon du baawde wuurnira hoore muudum.

²⁷ O hokkii dum baawde saraade, sabo wo Bii Neddo.

²⁸ Taa dum haaynoo on. Wakkati waran mo maaybe wonbe ley caabeeje fuu nanata daande makko,

²⁹ de njalta. Gollube gollleeji lobbi ummitanoo nguurndam, gollube gollleeji bondi ummitanoo sariya.

³⁰ Miin, walaa fuu ko mbaawumi gollude e hoore am. Ko nanumi duum carotoomi. Sariya am ina dartii, sabo mi filataako muuyde am, wo muuyde Nuldo kam oon pilotoomi.

Haala seedantoo6e Iisaa

³¹ —Si mi seedanake hoore am, seedaaku am sellataa.

³² Ina woodi goddo ceedantoodo kam. Mido anndi seedaaku ngu o seedantoo kam nguun wo goonga.

³³ Onon, on neliino yimbe to Yaayaa. Kam du seedake goonga.

³⁴ Miin kaa, mi haajaaka seedaaku 6ii-Aadama, de mido haalana on kabaaru seedaaku Yaayaa nguun faa kison.

³⁵ Yaayaa laatake lampal ku66oowal, jaynoowal. On nja6ii weltaade e annoora makko faa 6ooyti seeda.

³⁶ Miin, mido jogii seedaaku 6urngu ngu Yaayaa nguun semmbe: gollleeji di Baabiiwo yamiri kam mi golla diin, kanji jaati ceedantoo kam Baabiiwo nuli kam.

³⁷ Katin du, Baabiiwo nulɗo kam oon, kam e hoorem seedantoo kam. Abada on nanaay daande makko, abada on nji'aay mo,

³⁸ haala makko du walaa e moodon, sabo on ngoondinaay mo o nuli oon.

³⁹ Odon taykoo Binndi sabo on miili on keɓan e majji nguurndam nduumiidam. De wo kanji jaati ceedantoo kam.

⁴⁰ Ammaa on njaɓaay warude to am faa keɓon nguurndam.

⁴¹ Mi filataako manooje yimɓe.

⁴² De mido anndi on, mido anndi njinngu Laamɗo walaa e moodon.

⁴³ Miin, mi wardii saabe innde Baaba am, de on njaɓɓaaki kam. Kaa si godɗo wardii saabe hoore muudum fu, on njaɓɓoto dum.

⁴⁴ Odon manundura, de on pilataako manooje yuurooje to Laamɗo gooto. Ndelle noy mbaawrudon goondinirde?

⁴⁵ Taa miilee wo miin felata on to Baabiiwo. Wo Muusaa mo njowudon jikke moodon dow muudum oon, kam felata on.

⁴⁶ Sini on ngoondiniino Muusaa, on ngoondinan kam miin du, sabo wo miin o sappii e binndi makko.

⁴⁷ De si on ngoondinaay ko Muusaa winndi duum, noy ngoondinirton haala am?

6

*No Iisaa nyaamniri worɓe ujunaaje njoyo
(Matta 14.13-21, Marku 6.30-44, Lukka 9.10-17)*

¹ Caggal duum, Iisaa feyyiti maayo Galili wi'eteengo Tiberiyas.

² Jamaa keewdo ina jokki mo sabo 6e nji'ii kaay-eefiji di o wadunoo nde o sellinnoo nyawbe been ndeen.

³ Iisaa yeenji dow waamnede, joododii toon e taalibaa6e muudum.

⁴ Tawi iidi Alhuudiyankoo6e mbi'eteendi Falt-agol ndiin 6adake.

⁵ Iisaa 6anti gite muudum, haccii jamaa keewdo ina wara to muudum. O wi'i Filipu:

—Toy coodeten nyaamdu ko nyaamnata 6ee fuu?

⁶ Tawi wo faa o ndaartindoo Filipu o wiirii noon, sabo imo anndi ko o anniyii gollude.

⁷ Filipu jaabii mo:

—Buuru buudi cardi keme didi heyataa 6e faa mono e ma66e fuu heba seeda.

⁸ Taalibbo makko goddo, bi'eteedo Andire minyoo Simon Piyeer, wi'i mo:

⁹ —Inan, suka gorko gooto ina jogii buuruuje joy e liyyi didi, de dume dum nafirta yimbe heewbe hono 6e?

¹⁰ Iisaa wi'i:

—Mbi'ee 6e njoodoo!

Tawi nokku oon ina heewi hudo. Be njoodii doon, fay worbe tan na ngada hono ujunaaje njoyo.

¹¹ Iisaa hooyi buuruuje deen, yetti Laamdo, hokki taalibaa6e muudum been. Been du kokki joodi6e been. Noon o wadi liyyi diin du. Yimbe fuu nyaami faa kaari.

¹² Nde 6e kaarnoo ndeen, Iisaa wi'i taalibaa6e muudum:

—Kawrunduree kedde de taa fay huunde bona.

13 Be kawrunduri kedde taye buuruuje joy de nyaamnoobe been keddi deen, de keewi kandeeje sappo e didi.

14 Nde yimbe been njiinoo maande haayniinde nde Iisaa golli ndeen, mbi'i:

—Kanko jaati woni Annabaajo cappanoodo ina wara e adunaaru ndu!

15 Iisaa annditi iɓe cegilii nanngirde dum doole faa ɓe ngada dum kaananke. Ndelle dilli doon, yeenji dow waamnde kam tan.

*No Iisaa yehiri dow ndiyam e koyde
(Matta 14.22-33, Marku 6.45-52)*

16 Nde hiirnoo fu, taalibaaɓe Iisaa ndegii e maayo.

17 Be naati laana faa ɓe peyyita, ɓe njaha Kafar-nahum. Jemma warii, tawi Iisaa hewtaay ɓe.

18 Henndu mawndu ina wifa, bempyye ummii.

19 Tawi ɓe ndorbake laana kaan faa ɓe keɓi hono kilooji joy naa jeegom. Wakkati oon, ɓe kaynii Iisaa ina wara e koyde muudum dow ndiyam daam, ina battii ɓe, de ɓe kuli sanne.

20 Iisaa wi'i ɓe:

—Wo miin. Taa kulee!

21 Ndeen ɓe muuyi o naata laana kaan. De wakkati oon fu ka yottii nokku do ɓe ponndinoo doon.

22 Jaango majjum, jamaa keddinoodo gere ooto maayo ngoon oon paami laana ngoota tan wonnoo toon. Be nji'ii du Iisaa naatidaay e taalibaaɓe muudum laana kaan. Be nji'ii taalibaaɓe been tan ndillidi e makka.

²³ Laanaaji godfi yuurufi Tiberiyas ngarii dakkol do Iisaa yettunoo Laamdo de nyaamni yimbe buuru doon.

²⁴ Nde jamaa oon yiinoo Iisaa e taalibaaɓe muudum fuu ngalaa doon ndeen, ɓe naati laanaaji diin, ɓe ponndii Kafarnahum faa ɓe pilowoo Iisaa.

No Iisaa wi'iri kam woni nyaamdu wuurnooru

²⁵ Nde ɓe tawnoo Iisaa gere ooto maayo ndeen, ɓe mbi'i dum:

—Moodibbo, ndey ngardaɗa do?

²⁶ Iisaa jaabii ɓe:

—Goonga kaalanammi on: wanaa saabe ko njiidon maandeeji kaayniidi duum pilortodon kam. Ko pilortodon kam dey, saabe on nyaamiino buuru faa kaardon.

²⁷ Taa ngollanee nyaamdu murseteendu. Ko kaardon gollande dey, nyaamdu heddotoondu wuurnooru yimbe nguurndam nduumiidam. Nyaamdu nduun wo Bii Neddo hokkata on. Sabo Laamdo Baabiiwo oon wadi maande muudum e makko.

²⁸ Ndeen ɓe yami mo:

—Dume min ngadata faa min ngolla golleeji di Laamdo yidi?

²⁹ Iisaa jaabii ɓe:

—Gollal ngal Laamdo yidi ngaal woni ngoondinon mo o nuli.

³⁰ Be njaabii mo:

—Haaynde ndeye ngadataa faa min nji'a, de min ngoondine? Dume ngollataa?

³¹ Maamiraaɓe amin nyaamii nyaamdu wi'eteendu «manna» ley ladde, hono no winndiraa

ni: «O hokkii 6e nyaamdu yuurundu dow kammu faa 6e nyaama.»*

³² Iisaa jaabii 6e:

—Goonga kaalanammi on: wanaa Muusaa hokki on nyaamdu yuurundu dow kammu nduun. Wo Baaba am, kam woni kokkoowo on nyaamdu goongalaaru yuurundu dow kammu.

³³ Sabo nyaamdu ndu Laamdo hokkata nduun woni yuurooru dow kammu, hokkooru yim6e adunaaru nguurndam.

³⁴ Be mbi'i mo:

—Joomii amin, hokku min nyannde fuu nyaamdu nduun.

³⁵ Iisaa wi'i 6e:

—Miin woni nyaamdu wuurnooru. Gardo to am fuu, yolbataa abada. Goondindo kam fuu domdataa abada.

³⁶ Mi wi'ii on: on nji'ii kam, de on ngoondinaay.

³⁷ Mo Baabiiwo hokki kam fuu, waran to am. Gardo to am fuu, mi riiwataa dum.

³⁸ Sabo wanaa faa mi wada muuyde am yuurirmi dow kammu, wo faa mi wada muuyde Nuldo kam oon.

³⁹ Inan muuyde Nuldo kam oon: taa fay gooto 6e o hokki kam 6een majja, de mi ummintinan dum'en nyalaande sakitotoonde.

⁴⁰ Inan muuyde Baaba am oon: neddo fuu ndaardo Biddo oon de goondini dum he6an nguurndam nduumiidam, mi ummintinan dum nyalaande sakitotoonde.

* **6:31** Wurtagol 16.4, Jabuura 78.24.

41 Hooree6e Alhuudiyankoo6e been ina ɲormoo haala makko sabo o wi'ii «Miin woni nyaamdu yuurundu dow kammu nduun.»

42 Be mbi'i:

—Oo le, wanaa Iisaa 6ii Yuusufi mo annduden inna muudum e bammum oon naa? Noy o wiirata wo dow kammu o yuuri?

43 Iisaa wi'i 6e:

—Taa ɲormee hakkunde moodon!

44 Fay gooto waawaa warude to am si Baabiiwo nuldo kam oon foodaay dum. Gardo to am fuu, mi ummintinan dum nyalaande sakitotoonde.

45 Ina winndaa ley dewte annabaa6e: «Be fuu, Laamdo anndinan 6e.»† Neddo fuu kettindaniido Baabiiwo oon de faami, waran to am.

46 Fay gooto yi'aay Baabiiwo, si wanaa yuurudo to muudum oon. Kanko tan yi'i Baabiiwo.

47 Goonga kaalanammi on: goondindo kam, he6ii nguurndam nduumiidam.

48 Miin woni nyaamdu wuurnooru.

49 Maamiraa6e moodon nyaamiino «manna» ley ladde. Dum fuu dum hadaay 6e maayde.

50 Ammaa ndu joonin ndu do wo nyaamdu yuurundu dow kammu, faa si neddo nyaamii ndu, maayataa.

51 Miin woni nyaamdu wuurnooru yuurundu dow kammu. Si neddo nyaamii nyaamdu nduun fu, wuuran faa abada. Nyaamdu ndu kokkammi nduun wo terde am, faa yim6e adunaaru ke6a nguurndam.

52 Ndeen Alhuudiyankoo6e puddi dukidinde ko mbaawi fuu e dow haala kaan, ina mbi'a:

† 6:45 Esaaya 54.13.

—Noy o waawiri hokkude en terde makko faa nyaamen?

⁵³ Iisaa jaabii 6e:

—Goonga kaalanammi on: si on nyaamaay terde Bii Neddo, on njaraay yiyam muudum, nguurndam walanaa on.

⁵⁴ Neddo fuu nyaamdo terde am de yari yiyam am hebii nguurndam nduumiidam. Miin du mi ummintinan dum nyalaande sakitotoonde.

⁵⁵ Sabo terde am wo nyaamdu jaati, yiyam am du wo njaram jaati.

⁵⁶ Neddo fuu nyaamdo teewu am de yari yiyam am ina woni e am, miin du mido woni e muudum.

⁵⁷ Hono no Baabiiwo nuldo kam oon laatorii buurdo, de miin du mido wuuri saabe muudum, noon du nyaamdo kam fuu wuurdata saabe am.

⁵⁸ Kayru woni nyaamdu yuurundu dow kammu: ndu waldaa e ndu maamiraa6e moodon nyaamunoo de maayi nduun. Nyaamdo nduun nyaamdu wuuran faa abada.

⁵⁹ Iisaa waajii waajuuji di ley waajordu Kafar-nahum.

Haala haalaaji kokkooji nguurndam

⁶⁰ Nde taalibaa6e makko 6een nannoo dum ndeen, heew6e mu66en mbi'i:

—Waajuuji di njoorii sanne. Moy waawi hettindaade di?

⁶¹ Iisaa faamii e ley 6ernde muudum taalibaa6e mum 6een ina njormoo dum, de wi'i 6e:

—Yalla dum fonnditanaaki on faa ina nesa wosinde on naa?

⁶² Ndelle si on nji'ii Bii Neddo yeenjii to wonnoo toon, noy ngadoton?

⁶³ Ruuhu, kam hokkata nguurndam. Terde 6ii-Aadama kaa nafataa fay huunde. Haalaaji di kaalanmi on diin, kanji ngoni ruuhu, kanji ngoni nguurndam.

⁶⁴ De ina woodi ley moodon 6e ngoondinaay.

Tawi Iisaa ina anndi gilla e fuddoode 6e ngoondintaa dum 6een e jambotoodo dum oon.

⁶⁵ O 6eydi, o wi'i:

—Dum wadi de mbiimi on: fay gooto waawaa warude to am si Baabiiwo hokkaay dum no warda.

⁶⁶ Caggal duum, heew6e e taalibaa6e makko 6een ndilli, jokkiti mo.

⁶⁷ Ndeen Iisaa wi'i sappo e dido 6een:

—Onon du, odon njidi dillude naa?

⁶⁸ Simon Piyeer jaabii mo:

—Joomam, to moy min njahata? Sabo wo haalaaji kokkooji nguurndam nduumiidam njogidaa.

⁶⁹ Min ngoondinii, miden anndi a Ceniido yuurudo to Laamdo.

⁷⁰ Iisaa wi'i:

—Onon sappo e dido 6e, wanaa miin subii on naa? De gooto moodon wo seydaani.

⁷¹ Haala ka o haali kaan wo Yahuuda 6ii Simon Isikariyotto. Oon woni jambotoodo mo oon, gooto e sappo e dido 6een.

7

Haala dow rafi goondinal minyiraabe Iisaa

¹ Caggal duum, Iisaa yiilii ley Galili. O muuyaay yiiltaade ley Yahuudiya sabo hooree6e Alhudiyankeo6e ina piloo faa mbara mo.

² Tawi iidi Alhuudiyankoobe mbi'eteendi Hukumuuji badake.

³ Minyiraa6e Iisaa wor6e mbi'i dum:

—Dillu do, njahaa Yahuudiya faa taalibaa6e maa been nji'a golleeji di ngollataa diin.

⁴ Fay gooto suudataa ko gollata si ina yidi andeede. Si ada golla golleeji diin, banginan yim6e fuu wo a moy.

⁵ Tawi fay minyiraa6e makko been du ngoondinaay mo.

⁶ Iisaa wi'i 6e:

—Wakkati am waraay tafon, onon le, wakkati fuu wo wakkati mon.

⁷ Yim6e adunaaru mbaawaa wanyude on, de miin kaa i6e mbanyi kam, sabo mido seedii golleeji ma66e di mboodaa.

⁸ Onon kaa, njehee iidi ndiin. Miin kaa mi yahataa ndi sabo wakkati am yottaaki tafon.

⁹ O haalani 6e dum tan, o heddi Galili.

¹⁰ Nde minyiraa6e Iisaa been njahunoo iidi ndiin ndeen, Iisaa du yehi toon, de o banginaay hoore makko, o suudii.

Haala waaju Iisaa wakkati iidi Hukumuuji

¹¹ Hooree6e Alhuudiyankoobe ina piloo mo ley jamaa iidi ndiin, ina mbi'a:

—Toy o woni?

¹² Yim6e heew6e ina njeddundura dow haala makko. Wo66e ina mbi'a:

—O neddo lobbo!

Wo66e du ina mbi'a:

—O wanaa koy, o majjinoowo yim6e.

13 Ammaa fay gooto suusaay haalde haala makko faa nanee, sabo iḅe kula hooreeḅe Alhuudiyankooḅe.

14 Nde iidi ndiin feccirnoo fu, tawi Iisaa fuddii waajaade ley suudu dewal mawndu.

15 Dum haaynii Alhuudiyankooḅe sanne, ḅe mbi'i:

—Noy gorko mo janggaay o anndiri Binndi diin ni?

16 Iisaa jaabii ḅe, wi'i:

—Waaju mo mbaajotoomi o, yuurataa e am, wo to Nulḅo kam oon o yuurata.

17 Si nedḅo muuyii gollude muuyḅe Laamḅo, annditan yalla waajuuji am di to Laamḅo yuuri, naa wo haala am tan.

18 Baajortooḅo haalaaji yuurdḅi e muuḅum oon ina filoo mawninde hoore muuḅum. Ammaa mawninoowo nulḅo ḅum oon wo goongalaajo, oonyaare walaa e muuḅum.

19 Wanaa Muusaa hokkii on dewtere Tawreeta naa? Ammaa fay gooto moodon jukkataa jamirooje ḅeen. Ko wadi de oḅon piloo warude kam?

20 Yimḅe ḅeen njaabii mo:

—Aan, a kaanḅaado. Moy filotoo warude ma?

21 Iisaa jaabii ḅe, wi'i:

—Huunde wootere tan ngadumi, de ḅum haaynake on, on fuu.

22 Muusaa yamiri on taadagol. De ḅum yuuraay to Muusaa, wo to maamiraabe meeden ḅum yuuri. Oḅon taada nedḅo fay nyalaande fowteteende.

²³ Sini neddo ina taadee nyannde fowteteende faa taa lutton jamirooje Muusaa, dume tikkiranton kam saabe mi dannii neddo faa laatoo kiɓɓudo nyalaande fowteteende?

²⁴ Taa cariree huunde e alhaali muudum, de cariree goonga.

No yimbe yamiri yalla Iisaa woni Almasiihu

²⁵ Woɓɓe ley yimbe Urusaliima mbi'i:

—Wanaa o woni mo ɓe pilotoo warude oon naa?

²⁶ Inani mo, imo waajoo yeeso yimbe fuu de ɓe mbi'ataa mo fay huunde. Yalla mawɓe ɓeen tannyorii kanko woni Almasiihu jaati naa?

²⁷ Oodo kaa, eden anndi do yuurata, ammaa nde Almasiihu oon warata, fay gooto anndataa to yuurata.

²⁸ Tawi Iisaa ina waajoo ley suudu dewal mawndu nduun. O yeewnii, o wi'i:

—Odon anndi kam, odon anndi do yuurammi? Wanaa miin waddi hoore am. Nuldo kam oon wo goongaajo, de onon kaa, on anndaa dum.

²⁹ Miin kaa, mido anndi dum sabo to muudum yuurumi. Wo kam du nuli kam.

³⁰ Ndeen ɓe piliin nanngude mo, de fay gooto meemaay mo, sabo wakkati makko waraay tafon.

³¹ Ammaa e noon fu, heewɓe ley jamaa oon ngoondinii mo, mbi'i:

—Si Almasiihu warii fu, yalla gollan maandeeji kaayniidi burdi di gorko o golli diin naa?

No ndaarooɓe suudu dewal mawndu neliraa nanga Iisaa

³² Farisa'en nani ko yimbe ɓeen cifoto e dow Iisaa duum. Hooreeɓe almaami'en e Farisa'en neli

doomoobe suudu dewal mawndu nduun nannga mo.

³³ Ndeen Iisaa wi'i:

—Miin, mido wondi e moodon seeda tafon. Caggal duum, mi fornyoto to Nuldo kam oon.

³⁴ On piloto kam, de on njiitataa kam, sabo on mbaawaa yaade to ngonammi toon.

³⁵ Alhuudiyankooobe yamunduri:

—Toy o yahata faa tawee en mbaawaa yiitude mo? Yalla o yahan to yimbe meeden ferdube ley yimbe Geres, o waajoo dum'en naa?

³⁶ O wi'i en piloto mo, en njiitataa mo, sabo en mbaawaa yaade to o tawetee toon. Dume woni maanaa haala kaa?

Kabaaru ndiyam kokkoojam nguurndam

³⁷ Nyalaande sakitotoonde teddunde e iidi, Iisaa darii, yeewnii, wi'i:

—Neddo fuu domduwo wara to am, yara.

³⁸ Neddo fuu goondindo kam, bubbirdi ndiyam mbuurnoojam ilan ley bernde muudum, hono no winndiraa e Binndi di ni.

³⁹ Ko o haali duum wo haala Ruuhu mo goondindo mo fuu hebata. Ndeen Ruuhu waraay, sabo Iisaa teddinaaka to Laamdo tafon.

No yimbe njeddunduri e kabaaru Iisaa

⁴⁰ Nde keewal jamaa oon nannoo haala kaan ndeen, mbi'i:

—Kanko jaati woni Annabaajo oon.

⁴¹ Wo66e mbi'i:

—Kanko woni Almasiihu.

Wo66e katin mbi'i:

—Almasiihu, wo Galili yuurata naa?

⁴² Binndi diin mbi'ii e lenyol Daawda Almasiihu yuurata, ley wuro Baytilaama ngo Daawda yuuri e muudum ngoon.

⁴³ Jamaa oon feccii saabe makko.

⁴⁴ Wobbe maβbe ina njidi nanngude mo, ammaa fay gooto yowaay junngom dow makko.

No mawbe Alhuudiyankooβe calorii goondinde Iisaa

⁴⁵ Doomoobe suudu dewal mawndu βeen ngarti to hooreeβe almaami'en e Farisa'en. βeen mbi'i doomoobe βeen:

—Ko wadi de on ngaddaay mo?

⁴⁶ Doomoobe βeen njaabii βe, mbi'i:

—Abada fay gooto waajoraaki no gorko o waa-jortoo ni.

⁴⁷ Farisa'en njaabii βe, mbi'i:

—Onon du on majjinaama naa?

⁴⁸ Yalla na woodi fuu goondindo mo hakkunde hooreeβe Alhuudiyankooβe maa Farisa'en naa?

⁴⁹ Yimβe βe paamaay jamirooje Muusaa, wo βe hudaabe.

⁵⁰ Gooto e Farisa'en bi'eteedo Nikodemu, jahunoodo to Iisaa jemma oon, wi'i βe:

⁵¹ —Yalla sariya meeden ina saroo neddo tawee hettindanaaka ko wi'i, anndaaka ko golli naa?

⁵² Be njaabii mo, βe mbi'i:

—Aan du, a Galilinkeejo naa? Tayka Binndi diin, a yi'an annabaajo fuu yuurataa Galili.

No Iisaa waddi e debbo nanngaado e jeenu

⁵³ Caggal duum, mono fuu hooti suudu muudum.

8

¹ Ndeen Iisaa yeenjowi waamnde wi'eteende Jay-tun.

² Gilla puɗal naange o warti ley suudu dewal mawndu. Jamaa oon fuu wari. O joodii, imo waajoo ɓe.

³ Jannginoobe Tawreeta e Farisa'en ngaddani mo debbo nanngaado e jeenu. Be ndarni dum hakkunde jamaa oon.

⁴ Be mbi'i Iisaa:

—Moodibbo, debbo o wo nanngaado ina jeena.

⁵ Muusaa yamirii min ley Tawreeta min mbarda hono been rewɓe kaaye. Aan le, dume mbi'ataa?

⁶ Be kaaldi nii faa ɓe tuufina mo, faa ɓe keɓa ko ɓe pelda mo. Iisaa kaa turii, ina diidira honndu muudum leydi.

⁷ Be keddii iɓe yama mo. Ndeen Iisaa turtii, wi'i ɓe:

—Neddo moodon mo luttaay abada artoo lim-nude mo hayre.

⁸ O turii katin, imo diida e leydi.

⁹ Nde ɓe nannoo dum ndeen, ɓe ndilliri gooto gooto. Nayeeɓe been fuu artii dillude faa heddii Iisaa tan e debbo oon na darii hakkunde taliyaare doon.

¹⁰ Iisaa turtii, wi'i mo:

—Banndam debbo, toy felooɓe ma ɓeen ngonni? Fay gooto jukkaaki ma naa?

¹¹ O jaabii, o wi'i:

—Joomam, fay gooto.

Iisaa wi'i mo:

—Miin du, mi jukkataako ma. Yahu, taa luttaa katin.*

No Iisaa wi'iri kam woni annoora adunaaru

¹² Iisaa waajii 6e katin, wi'i:

—Miin woni annoora adunaaru ndu. Jokkudo kam fuu heban annoora nguurndam, yahataa ley nimre.

¹³ Ndeen Farisa'en mbi'i mo:

—Ada seedanoo hoore maa, ndelle seedaaku maa sellataa.

¹⁴ Iisaa jaabii 6e, wi'i:

—Fay si ceedaniimi hoore am, seedaaku am wo goonga, sabo mido anndi do yuurumi, mido anndi to njahammi du. Onon le, on anndaa do yuurumi, on anndaa to njahammi.

¹⁵ Onon, no njiirudon yimbe noon carortodon dum'en. Miin kaa, mi sarataako fay gooto.

¹⁶ Fay si mido saroo, sariya am wo goonga, sabo mi sarataako miin tan, Baabiiwo nuldo kam oon ina wondi e am.

¹⁷ Ina winndaa e ley Tawreeta moodon: seedaaku yimbe dido wo goonga.

¹⁸ Miin, mido seedanoo hoore am. Baabiiwo nuldo kam oon du, ina seedanoo kam.

¹⁹ Be mbi'i mo:

—Toy Baaba maa oon woni?

Iisaa jaabii, wi'i:

—On anndaa kam miin, sakko Baaba am. Si odon anndunoo kam, on anndanno Baaba am du.

²⁰ Iisaa haali haalaaji diin nde waajotonoo ley suudu dewal mawndu, nokku do keesuwal

* **8:11** Aaya 7.53 yaade 8.11 tawaaka e dereeji burdi fuu 6ooyude.

sadakaaji ngaal woni doon. Fay gooto nanngaay mo, sabo wakkati makko yottaaki tafon.

²¹ Iisaa wi'i 6e katin:

—Inan mido dilla, de on piloto kam, ammaa on maaydan e hakkeji moodon. On mbaawaa yaade to njahammi toon.

²² Ndeen Alhuudiyankoo6e mbi'i:

—Ko o wi'i en mbaawaa yaade to o yahata toon, dum le, wo o bartoytoodo naa?

²³ Iisaa wi'i 6e:

—Onon, wo ley njeядon. Miin le, wo dow njeyaami. Onon, e adunaaru njeядon, de miin kaa, mi jeyaaka e mayru.

²⁴ Dum wadi de mbiimi on: on maaydan e hakkeji mon. Sabo si on ngoondinaay miin woni mo ngonumi oon, on maaydan e hakkeji mon.

²⁵ Be mbi'i mo:

—Aan wo a moy?

Iisaa jaabii:

—Ko mbi'unoomi on gilla arande duum ngonumi.

²⁶ Mido joganii on ko heewi ko haaletee e ko saretee. Woodi Nuldo kam oon wo goongante. Ko narrunoomi mo duum kaalanammi yim6e adunaaru.

²⁷ Be paamaay wo haala Baabiiwo o haalanta 6e.

²⁸ Ndeen Iisaa wi'i 6e:

—Nde Bii Nedd6o toownaa fuu, ndeen paamoton miin woni mo ngonumi oon. On paaman du mi wadirtaa fay huunde e hoore am, ammaa ko Baabiiwo anndini kam, wo duum kaalammi.

²⁹ Nuldo kam oon ina wondi e am, o yoppaay kam mi perwudo, sabo ko weli mo tan ngadammi wakkati fuu.

No goonga rimɗinirta

³⁰ Nde Iisaa haalannoo haalaaji ɗi ndeen, heewɓe ngoondinii ɗum.

³¹ Ndeen Iisaa wi'i Alhuudiyankoobe goondinɓe ɗum ɓeen:

—Si oɗon keddii e konngol am, wo on taalibaaɓe am jaati.

³² Ndeen anndoton goonga. Goonga oon du rimɗinan on.

³³ Be njaabii mo:

—Minen, min yuwɗi Ibrahiima, abada fay gooto maraay min. Noy mbiirataa min ndimɗan?

³⁴ Iisaa jaabii ɓe, wi'i:

—Goonga kaalanammi on: luttoowo fuu wo maccuɗo luttal.

³⁵ Maccuɗo tabitataa ley wuro, de biɗɗo tabitan ley maggo faa abada.

³⁶ Si Biɗɗo rimɗinii on, on laatoto rimɓe laaɓuɓe tal.

³⁷ Miɗo anndi on yuwɗi Ibrahiima, ammaa oɗon piloo warude kam sabo waaju am naataay on.

³⁸ Miin, ko njiirumi Baaba am mbaajotoomi. Onon, ko narruɗon baaba moodon ngadoton.

³⁹ Be njaabii mo, ɓe mbi'i:

—Ibrahiima woni baaba amin.

Iisaa wi'i ɓe:

—Si wo on yuwɗi Ibrahiima fu on ngollan golle Ibrahiima.

⁴⁰ De joonin oɗon piloo warude kam, miin kaalandɗo on goonga mo narrumi Laamɗo oon. Ibrahiima kaa waɗaayno hono ɗum.

⁴¹ Onon le, wo golle baaba moodon ngolloton.

Be mbi'i mo:

—Minen, min nganaa jaali. Baaba gooto min njogii, kam woni Laamdo.

⁴² Iisaa wi'i 6e:

—Si Laamdo wonnoo baaba moodon fu, on njidanno kam, sabo to Laamdo yuurumi, de ngarumi. Mi waddaay hoore am, wo kanko nuli kam.

⁴³ Ko wadi de on paamataa haala am? Wo sabo on mbaawaa nanude ko kaalammi duum.

⁴⁴ Onon, Ibiliisa woni baaba moodon. Muuyde baaba moodon ngolloton. O gadooowo bar-ko'e gilla fuddoode. O walaa e goonga sabo goonga walaa e makko. Si o fenii fu, jikku makko tan o wadi, sabo wo o penoowo, wo o baaba fewre du.

⁴⁵ De miin, saabe mido haala goonga wadi de on ngoondinaay kam.

⁴⁶ Moy e moodon waawi felirde kam hakkeeji? Si mi haalii goonga, ko wadi de on ngoondintaa kam?

⁴⁷ Neddoo Laamdo hettintoo haala Laamdo. Onon le, on kettintaako sabo on nganaa yimbe Laamdo.

No Iisaa burdi Ibrahiima

⁴⁸ Alhuudiyankoo6e mbi'i mo:

—Wanaa min kaalii goonga ko min mbi'i a Samariyanke, a gondudo e ginnaaru naa?

⁴⁹ Iisaa jaabii, wi'i:

—Mi wanaa gondudo e ginnaaru, mido teddina Baaba am. Onon, odon kuyfina kam.

⁵⁰ Miin, mi filantaako hoore am teddeengal. Ina woodi pilantoodo kam ngal. Oon woni carotoodo.

⁵¹ Goonga kaalanammi on: neddo fuu jokkudo konngol am maayataa abada.

⁵² Alhuudiyankoo6e mbi'i mo:

—Joonin kaa laabanii min a gondudo e ginnaaru. Ibrahiima e annabaaɓe fuu maayii, de aan kaa, ada wi'a neddo fuu jokkudo konngol maa, meedataa deddere maayde.

⁵³ Yalla ada ɓuri baaba amin Ibrahiima naa? Oon le maayii, annabaaɓe du maayii. Dume cikkuɗaa ngonɗaa?

⁵⁴ Iisaa jaabii ɓe, wi'i:

—Miin, si hoore am mawninammi, manngu am wo ɓolum. Baaba am mo mbi'oton Laamɗo moodon oon, kam mawninta kam.

⁵⁵ On anndaa mo. Miin kaa, mido anndi mo. Si mi wi'ii mi anndaa mo, mi laatake penoowo hono moodon. Mido anndi mo, mido jokki konngol makko.

⁵⁶ Baaba moodon Ibrahiima ina seyorinoo yi'ude nyalaande am. O yi'ii nde, woodi o seyake.

⁵⁷ Alhuudiyankooɓe mbi'i mo:

—Fay duubi capande joy a hebaay tafon, de a yi'ii Ibrahiima naa?

⁵⁸ Iisaa jaabii ɓe:

—Goonga kaalanammi on: gilla Ibrahiima tagaaka, miin, mido woni.

⁵⁹ Nde Iisaa wi'unoo dum fu, ɓe kooyi kaaye faa ɓe limna dum. Ammaa o uddii ley yimɓe, o yalti suudu dewal mawndu nduun.

9

No Iisaa wumtiniri dimdaaɗo e mbumndam

¹ Nde Iisaa yahannoo ndeen yi'i gorko dimdaaɗo e mbumndam.

² Taalibaaɓe makko yami mo:

—Moodibbo, moy lutti de o rimdaa e mbumndam, kanko naa saaraaɓe makko?

³ Iisaa jaabii 6e, wi'i:

—Wanaa kanko lutti, wanaa saaraabe makko du. Ammaa dum wadii faa baawde Laamdo banga e makko.

⁴ Baawo nyalooma ina heddi, ina haani ngollen golle Nuldo kam, sabo jemma waran nde fay gooto waawaa gollude.

⁵ E ley ko keddiimi e adunaaru ndu, miin woni annoora mayru.

⁶ Nde o haalnoo dum ndeen, o tutti e leydi, o diibunduri tutte deen e loope, o wuji e gite bumdo oon.

⁷ O wi'i dum:

—Yahu sulmowa luggere wi'eteende Silowam (maanaa majjum woni «Nulaado»).

O sulmowii, o warti imo yi'a.

⁸ Hoddiibe makko, kambe e yi'annoobe mo imo garbina been, mbi'i:

—Yalla wanaa oo woni joodinoodo ina garbina oon naa?

⁹ Wo66e ma66e mbi'i:

—Dum kanko!

Wo66e du mbi'i:

—Wanaa! Wo nanndi makko!

Gorko oon e hoore muudum wi'i:

—Wo miin jaati!

¹⁰ Be mbi'i mo:

—Noy mbumtirdaa?

¹¹ O jaabii:

—Gorko bi'eteedo Iisaa diibunduri loope, wuji e gite am, wi'i kam mi yaha luggere Silowam mi sulmowoo, de culmowiimi, mbumtumi.

¹² Be mbi'i mo:

—Toy gorko oon woni?

O wi'i:

—Mi anndaa.

No Farisa'en yamiri bumtinaado oon

¹³ Ndeen 6e njaari bumnoodo oon to Farisa'en.

¹⁴ Nde Iisaa diibundurnoo loope de wumtini mo ndeen, wo nyalaande fowteteende.

¹⁵ Ndeen Farisa'en du yami mo:

—Noy mbumtirɗaa?

O wi'i 6e:

—O wujii loope e gite am, culmiimi de mbumtumi.

¹⁶ Farisa'en wob6e mbi'i:

—Gorko oon yuuraay to Laamɗo sabo o jokkaay yamiroore nyalaande fowteteende.

Wob6e mbi'i:

—Noy neddo jom hakke waawiri wadɗirde kaay-eefiiji hono ɗi?

Ndelle 6e luuri dow majjum.

¹⁷ Farisa'en been yami bumnoodo oon katin:

—Aan le, ɗume mbi'ataa dow makko, e ko o wumtini ma ɗuum?

O jaabii 6e, o wi'i:

—Wo o annabaajo.

¹⁸ Ammaa e ɗuum fuu hooree6e Alhudiyankeo6e been njaabaay wo o bumnoodo de o wumtinaa faa 6e noddi saaraa6e makko.

¹⁹ Be yami ɗum'en:

—Oodo wo biɗɗo moodon naa? Mbiidon wo e mbumndam o rimdaa naa? Ndelle noy o wumtiri joonin?

²⁰ Saaraa6e been njaabii, mbi'i:

—Miden anndi o 6ii amin, e mbumndam du o rimdaa.

²¹ Ammaa no o wumtiri joonin, min anndaa. Min anndaa du moy wumtini mo. Kanko du o

mawdo, yamee mo! Imo waawi jaabanaade hoore makko.

²² Saaraabe makko mbi'ii noon sabo i6e kula hooree6e Alhuudiyankoobe. Sabo dey, tawi hooree6e been ndewrii mbi'i neddo fuu biido lisaa woni Almasiihu oon, riiwete wurtoo waajordu.

²³ Dum wadi de saaraabe makko been mbi'i: «O mawdo, yamee mo!»

²⁴ Farisa'en nodditi bumnoodo oon, mbi'i mo:

—Teddin Laamdo, haalu goonga! Minen kaa miden anndi gorko oon wo jom hakke.

²⁵ O jaabii 6e, o wi'i:

—Si o jom hakke du, miin kaa, mi anndaa. Gootel tan anndumi: mi bumnoodo, de joonin mi wumtii.

²⁶ Be mbi'i mo:

—Dume o wadi e maada? Noy o wumtiniri ma?

²⁷ O jaabii 6e:

—Mi haalaniino on dum, de on njabaay. Ko wadi de odon njidi hettindaade dum katin? Yalla onon du, odon njidi laataade taalibaa6e makko naa?

²⁸ Be njenni mo, de 6e mbi'i mo:

—Aan woni taalibaajo makko! Minen kaa, min taalibaa6e Muusaa.

²⁹ Minen, miden anndi Laamdo haaldii e Muusaa, de kanko kaa, min anndaa fay to o yuurata.

³⁰ Gorko oon jaabii 6e, wi'i:

—Hey, ko haaynii! O wumtinii kam. Onon, odon mbi'a on anndaa to o yuurata!

³¹ Eden anndi Laamdo jaabantaako luttu6e, ammaa imo jaabanoo kuldo mo, gadoowo muuyde makko.

³² Abada nanaaka bumtindo dimdaado e mbumndam.

³³ Si wanaa to Laamdo gorko oon yuuri, o waawataa wadude faa'e.

³⁴ Be mbi'i mo:

—Aan le, a fuu ley hakkeji ndimefaa! De ada waajoo min naa?

Be mburtini mo yaasin.

Haala mbumndam berde

³⁵ Iisaa nani be mburtinii mo, yi'i mo katin, yami mo:

—Aan le, ada goondini Bii Neddo oon naa?

³⁶ O jaabii, o wi'i:

—Joomam, moy woni oon faa mi goondina dum?

³⁷ Iisaa wi'i mo:

—A yi'ii mo. Kaaldoowo e maada oon woni kanko.

³⁸ O wi'i:

—Joomam, mido goondini!

O sujidani dum.

³⁹ Ndeen Iisaa wi'i mo:

—Saraade waddi kam ley adunaaru ndu, faa wumbe nji'a, yi'ooobe du mbuma.

⁴⁰ Farisa'en tawanoobe doon been, nani haala kaan, de yami mo:

—Minen le, min wumbe naa?

⁴¹ Iisaa jaabii be, wi'i:

—Si on wumbe, on ngalaano hakke. De ko mbiidon joonin odon nji'a duum, hakke moodon heddake.

10

Haala duroowo lobbo

¹ —Goonga kaalanammi on: neddo fuu naatudo hoggo baali de naatiraay dammbugal wo gujjo, wo janoowo.

² Ammaa naatirdo dammbugal oon, kam woni duroowo baali diin.

³ Kayboowo dammbugal oon udditanan mo, baali diin kettindoo daande makko. O noddira baali makko diin, mbaalu fuu e innde muudum, o wurtina di.

⁴ Nde o wurtini di fuu, o ardoto di de di njokka mo, sabo idi anndi daande makko.

⁵ Di njokkataa janano, di ndoggan dum sabo di andnaa daande muudum.

⁶ Iisaa banndani 6e banndol ngol, de 6e paa-maay ko o muuyiri ngol.

No Iisaa wi'iri kam woni duroowo lobbo

⁷ Iisaa wi'i 6e katin:

—Goonga kaalanammi on, miin woni dammbugal hoggo baali.

⁸ Artiibe kam warude been fuu wo wuy6e, wo yanoobe, ammaa baali diin kettindanaaki 6e.

⁹ Miin woni dammbugal. Neddo fuu naatirdo kam, hisan, naatan, yaltan, he6an durdude.

¹⁰ Gujjo warataa si wanaa faa wujja, hirsaa, bonna. Miin kaa, mi warii faa yim6e ke6a nguurn-dam, 6e mbuura nguurndam ki66udam dam fay huunde nyakaay.

¹¹ Miin woni duroowo lobbo. Duroowo lobbo woni kokkoowo yonki muudum saabe baali muudum.

¹² Adaado durngo le, walaa ko wonani dum e dammuuli diin. Si yi'ii suundu fu, yoppan di dogga. Suundu nduun nannga ko nanngata, ked-diidi diin du caakoo.

13 Adaado durngo oon doggan yoppa di sabo o jobeteedo tan, o hillaaka e majji.

14 Miin woni duroowo lobbo. Mido anndi baali am, baali am du ina anndi kam.

15 Hono noon du Baabiiwo anndiri kam, miin du mido anndi dum. Mi hokitiran yonki am saabe baali am diin.

16 Mido jogii baali goddi katin di ngalaa ley hoggo ngoon. Diin du sanaa mi wadda di. Di kettindoo daande am, di fuu di laatoo coggal gootal, duroowo gooto.

17 Baabiiwo ina yidi kam sabo mi hokkan yonki am, de sakitoo mi hewta ki katin.

18 Fay gooto ittanta kam ki. Miin e hoore am hokitirta ki. Mido jogii baawde hokitirde ki. Mido jogii baawde wartirde ki. Yamiroore nde yuuri to Baaba am.

19 Haalaaji diin beydi waddundurde Alhuudiyankooɓe.

20 Heewɓe maɓɓe ina mbi'a:

—Wo o gondudo e ginnaaru, wo o kaarjaado. Ko wadi de odon kettindanoo mo?

21 De woɓɓe du ina mbi'a:

—Waajuuji dii le nganaa waajuuji gondudo e ginnaaru. Yalla ginnaaru ina waawi wumtinde bumdo naa?

No Alhuudiyankooɓe calorii goondinde Iisaa

22 Wakkati oon iidi miccinoori laamnugol suudu dewal mawndu wadii Urusaliima. Dum hawrii e dabbunde.

23 Do suudu dewal mawndu doon, Iisaa ina yiil-too ley danki Suleymaana kiin.

24 Ndeen Alhuudiyankooɓe piilii mo, mbi'i mo:

—Faa ndey ittanta min wemmbere? Haalan min faa laaɓa, aan woni Almasiihu naa?

²⁵ Iisaa jaabii ɓe:

—Mi haalanii on, de on ngoondinaay. Golleeji di ngollirmi e innde Baaba am diin, kanji ceedantoo kam.

²⁶ Onon le, on ngoondinaay sabo on nganaa baali am.

²⁷ Baali am ina kettindoo daande am. Mido anndi di, idi njokka kam.

²⁸ Mido hokka di nguurndam nduumiidam, di mbaatataa abada. Fay gooto ittataa di e junngo am.

²⁹ Baabiiwo kokkudo kam di oon ɓuri huunde fuu teddude. Fay gooto waawaa ittude di e junngo Baaba am.

³⁰ Miin e Baabiiwo, wo min gootum.

³¹ Alhuudiyankoobe kooyi kaaye katin faa padɗa mo.

³² Iisaa wi'i ɓe:

—Mi gollii yeeso moodon golleeji lobbi keewɗi yuurudi e Baabiiwo. E ley golleeji diin, saabe oye e majji paddirton kam kaaye?

³³ Alhuudiyankoobe been njaabii mo:

—Wanaa saabe golleeji lobbi min paddirte kaaye, de wo saabe ko mbonkotodaa Laamdo duum. Aan wo a neddo, de a wadii hoore maa a Laamdo.

³⁴ Iisaa jaabii ɓe:

—Yalla winndaaka ley Dewtere mon toon: Laamdo wi'ii «onon on laamdo'en»?*

³⁵ Laamdo noddirii ɓe haaldi been laamdo'en. Ko Binndi diin mbi'i duum sottataa.

* **10:34** Jabuura 82.6.

³⁶ Baabiiwo suḅii kam, seni kam† de nuli kam e adunaaru ndu. Ndelle noy mbiiroton mi mbonkake Laamḁo saabe ko mbiimi mi Bii Laamḁo?

³⁷ Si mi gollaay golleeji Baaba am, taa ngoondinee kam.

³⁸ De si mido golla ḁi, fay si on ngoondintaa kam, ngoondinee golleeji ḁi faa anndon, faa paamon Baabiiwo ina woni e am, miin du mido woni e muudum.

³⁹ Be pili nanngude mo katin de o hisi e juude maḁḁe.

⁴⁰ O yehi gere ooto gooruwol Urdun nokku ḁo Yaayaa lootannoo lootagal batisima arande ḁoon katin, o ḁooyti toon.

⁴¹ Yimḁe heewḁe ngari to makko, mbi'i:

—Yaayaa wadaay maande haayniinde fay wootere. De ko o haali e gorke oon ḁuum fuu goondii.

⁴² Yimḁe heewḁe ngoondini Iisaa toon.

11

Haala maayde Laajaru

¹ Gorke nyawḁo bi'eteedo Laajaru ina woni wuro Baytaniya, kam e banndiraaḁe muudum rewḁe Mariyama e Marta.

² Mariyama oon woni joornooḁo nebbam uurdam dow Joomiiwo de mooytiri koyḁe makko sukundu muudum. Laajaru nyawḁo oon wo sakiike makko gorke.

† **10:36** E ley geresankoore haala **Senude** kaan ina holla ko Laamḁo suḅii de senndi faa golla muuyde muudum.

³ Banndiraaḅe makko rewḅe ḅeen neli e Iisaa, mbi'i:

—Joomii amin, yigoo maa mo korsindaa oon nyawii.

⁴ Nde Iisaa nannoo ḅum ndeen, wi'i:

—Nyawu ngu wanaa nyawu saate. Nyawu ngu wo tabintinoowu manngu Laamdó, faa Bii Laamdó mawninee saabe maggu.

⁵ Iisaa ina horsini Laajaru e banndiraaḅe muudum rewḅe, Marta e Mariyama.

⁶ Ko o nani Laajaru sellaa ḅuum fu, hadaay mo joodaade ḅo o wonnoo ḅoon faa wadi balde didi.

⁷ Caggal ḅuum, o wi'i taalibaaḅe makko:

—En pornyoo Yahuudiya!

⁸ Taalibaaḅe ḅeen njaabii mo, mbi'i:

—Moodibbo, ḅooyaa fey ko Alhuudiyankooḅe pilii wardude ma kaaye toon, de a fornyoto toon katin naa?

⁹ Iisaa jaabii, wi'i:

—Wanaa wakkatiiji sappo e didi ngoni ley nyalooma naa? Si neddo ina yaha nyalooma fu, fergataako sabo ina yi'a annoora adunaaru ndu.

¹⁰ Ammaa si neddo ina yaha jemma fu, fergoto sabo annoora walaa e muudum.

¹¹ Gada o haalii haalaaji diin, o wi'i ḅe:

—Yigoo men Laajaru daanake, mi yahan mi findinowa mo.

¹² Taalibaaḅe ḅeen mbi'i:

—Joomii amin, si tawii wo o daani ni, o dadan.

¹³ Ammaa wo haala maayde Laajaru o haali. Kamḅe ḅe miilii wo haala doyngol o haali.

¹⁴ Iisaa laabinani ḅe:

—Laajaru heddaaki!

15 Mi seyorake saabe moodon ko mi tawaaka toon duum faa ngoondinon. Woodi jonkaa, en njaha to makko.

16 Ndeen Tomaa noddirteedo Funereejo oon wi'i taalibaaɓe wobbe been:

—En njaada e Joomii en enen du faa maayden e muudum.

No Iisaa wi'iri kam woni ummital e nguurndam

17 Nde Iisaa yottinoo toon fu, tawi wadii balde nay ko Laajaru uwiraa.

18 Hakkunde Baytaniya e Urusaliima ɓuraa hono kilooji tati.

19 Alhuudiyankooɓe heewɓe ngari to Mariyama e Marta faa mbaaltina berde muɓɓen e maayde sakiike muɓɓen.

20 Nde Marta nannoo Iisaa ina wara ndeen, yehi jakkitowii dum. Mariyama kaa heddii ley suudu toon na joodii.

21 Marta wi'i Iisaa:

—Joomam, sini ada wonnoo do, minyam goriko oon maayataano.

22 De fay joonin du mido anndi huunde fuu ko ɗaaridaa Laamdo, wadante.

23 Iisaa wi'i mo:

—Minya goriko oon ummitoto.

24 Marta wi'i:

—Mido anndi o ummitoto nyannde ummital, nyalaande sakitotoonde.

25 Iisaa wi'i mo:

—Miin woni ummital, miin woni nguurndam. Neddo fuu goondindo kam, fay si maayi, wuuran.

26 Goondindo kam de hebi nguurndam saabe am fu, maayataa abada. Ada goondini dum naa?

27 O jaabii, o wi'i:

—Ayyo Joomam! Mido goondini aan woni Almasiihu Bii Laamdo bi'anoodo waran ley adunaaru ndu oon.

28 Nde Marta haalnoo dum fu, yehi noddowi minyum Mariyama, haalani dum, wi'i:

—Moodibbo warii, imo nodde.

29 Nde Mariyama nannoo dum ndeen, henyii law, nootowii.

30 Tawi dum fuu Iisaa naataayno wuro ngoon tafon. Imo heddi do Marta jakkitinoo mo doon.

31 Alhuudiyankooɓe ina ngondi e Mariyama ley suudu, ina mbaaltina bernde muudum. Be nji'i o gurbitii, o yalti. Be njokki mo. Be miilii o woyowan dow saabeere toon.

32 Mariyama yottii do Iisaa woni doon, yi'i mo tan, hippii dakkol koyde makko, wi'i mo:

—Joomam, sini ada wonnoo do, minyam gorko oon maayataano.

33 Nde Iisaa yiinoo Mariyama e Alhuudiyankooɓe wondube e muudum been ina mboya ndeen, bernde muudum heccidi sanne, torrii sanne.

34 O wi'i:

—Toy ndesudon mo?

Be njaabii:

—Joomii amin, war ndaar!

35 Iisaa woyi.

36 Alhuudiyankooɓe been mbi'i:

—Ndaaree no o foti horsinirde mo.

37 Woɓɓe maɓɓe mbi'i:

—Imo woodunoo baawde wumtinde bumdo, de o waawaa hadude Laajaru maayde naa?

No Iisaa iirtiniri Laajaru

³⁸ Bernde Iisaa heccidī katin, yehi tiimoyde saabeere ndeen. Saabeere ndeen wo loho uddiraako hayre.

³⁹ Iisaa wi'i:

—Ittee hayre ndeen!

Marta, sakiike maaydo oon, wi'i mo:

—Joomam, tawan o luubii joonin, sabo hannden woni balde nay ko o wattiraa toon.

⁴⁰ Iisaa jaabii mo:

—Yalla mi wi'aay ma, si a goondinii, a yi'an manngu Laamdo?

⁴¹ Be itti hayre ndeen. Iisaa tiggittii kammu, wi'i:

—Baabiiwo, mido yettire ko njaabanidaa kam duum.

⁴² Miin kaa, mido anndi nyannde fuu ada jaabanoo kam. Ammaa wo saabe yimbe filii6e kam been wadi de kaaldirmi ni, faa 6e ngoondina aan nuli kam.

⁴³ Caggal haalaaji diin, o yeewnii semmbe, o wi'i:

—Laajaru, wurta yaasin!

⁴⁴ Maaydo oon wurtii, juude muudum e koyde mum ina piilaa leppi, yeeso muudum du ina sud-dii. Iisaa wi'i 6e:

—Kabbitee mo, njoppon mo o yaha!

*No waalde Saahi6e dawriri faa nannga Iisaa
(Matta 26.1-5, Marku 14.1-2, Lukka 22.1-2)*

⁴⁵ Heew6e e Alhuudiyanko6e warnoo6e to Mariyama been nji'i ko Iisaa wadi duum, de ngoondini dum.

⁴⁶ Ammaa wo66e ma66e njehi to Farisa'en, kaaltani dum'en ko Iisaa wadi duum.

⁴⁷ Ndeen Farisa'en e hooreeɓe almaami'en kawrunduri waalde Saahiiɓe ndeen, mbi'i:

—Gorko o ina wada kaayefiiji keewdi. Noy ngadeten?

⁴⁸ Si en njoppirii mo nii fu, jamaa oon fuu goondinan mo. Ndeen kaa, Romankooɓe ngaran mbonna nokku meeden ceniido e lenyol meeden ngol.

⁴⁹ Gooto maɓɓe bi'eteedo Kayafas, laatiido Almaami Mawdo e hitaande ndeen, wi'i ɓe:

—Onon kaa on anndaa fay huunde.

⁵⁰ On anndaa neddo gooto maayana yimɓe fuu ɓuri woodude e meeden diina lenyol meeden fuu halka.

⁵¹ Tawi ko o haali duum yuuraay e hoore makko, ammaa saabe wo o Almaami Mawdo hitaande ndeen, o sappake sanaa Iisaa maayana lenyol ngool.

⁵² De wanaa lenyol ngool tan o maayanta. Ko o maayanta dey wo ɓiɓɓe Laamdo sankitiiɓe ɓeen fuu faa o hawrundura dum'en laatoo gootum.

⁵³ Gilla nyalooma oon, ɓe ndawridi faa ɓe mbara mo.

⁵⁴ Dum wadi de Iisaa seli yiiltaade hakkunde Alhuudiyankooɓe. O yuwi do o wonnoo doon, o yehi ngalluure wi'eteende Efrayim hettunde e ladde. O joododii toon e taalibaaɓe makko.

⁵⁵ Tawi iidi Alhuudiyankooɓe mbi'eteendi Falt-agol ndiin ɓadake. Heewɓe e yimɓe leydi ndiin njehi Urusaliima faa laamna ko'e muɓɓen gilla iidi ndiin yottaaki.

⁵⁶ Iɓe piloo Iisaa. Iɓe keddii ley suudu dewal mawndu nduun, iɓe kaalda, iɓe mbi'a:

—Oɗon miiloo o waran e iidi ndiin naa on mi-
ilaaki?

⁵⁷ Tawi hooreeɓe almaami'en e Farisa'en
njamiriino neddo fuu anndudo to o woni haala
faa o nanngée.

12

*No Mariyama joordi nebbam dow koyde Iisaa
(Matta 26.6-13, Marku 14.3-9)*

¹ Balde jeegom fadde iidi Faltagol yottaade,
Iisaa yehi Baytaniya do Laajaru mo o iirtinnoo e
maayde oon jeyaa doon.

² Be ndefani mo nyaamdu doon. Marta gollani
ɓe, Laajaru du wo gooto e nyaamdooɓe e Iisaa
been.

³ Ndeen Mariyama hooyi feccere liitere nebbam
laabudam, uurdam, tiidudam coggu, joori dam
dow koyde Iisaa, mooytiri de sukundu muudum.
Suudu nduun fuu heewi uurngol nebbam daam.

⁴ Gooto e taalibaaɓe Iisaa been, dum woni Yahu-
uda Isikariyotto jambotoodo mo oon, wi'i:

⁵ —Ko wadi de nebbam dam sonnaaka buudi
cardi keme tati,* hokkee talkaaɓe?

⁶ O wiiraay noon saabe imo yurmoo talkaaɓe,
ammaa saabe wo o gujjo wadi de o wi'i noon.
Kanko woni kawjotoodo dannga jawdi maɓɓe, imo
woowi wujjude ko resaa ley toon.

⁷ Iisaa wi'i:

—Celee debbo o. O resii dam faa nyannde ngat-
teteemi e saabeere.

* **12:5 Buudi cardi keme tati** ina fota e njobdi neddo hitaande.

⁸ Si goonga, talkaaፎ ina tawdee e moodon wakkati fuu. De miin kaa, mi tawdataake e moodon wakkati fuu.

No hooreeፎe almaami'en anniyorii warude Laajaru

⁹ Alhuudiyankooፎe heewፎe paami Iisaa ina woni Baytaniya, njehi toon. Wanaa saabe Iisaa tan ፎe njahani toon, wo faa ፎe nji'a Laajaru iirtinaado oon du.

¹⁰ Ndeen hooreeፎe almaami'en ndawridi mbaran Laajaru du,

¹¹ sabo Alhuudiyankooፎe heewፎe na cela jokkude ፎe ina ngoondina Iisaa saabe Laajaru.

No Iisaa naatiri Urusaliima

(Matta 21.1-11, Marku 11.1-11, Lukka 19.28-40)

¹² Jaango majjum, jamaa keewፎo wari hawrude e iidi ndiin nani Iisaa wo garoowo Urusaliima.

¹³ Be kooyi licce tamarooje, ፎe njakkitowii mo. Iፎe yeewnoo, iፎe mbi'a:

—Jettooje e barke ngoodanii garፎo e dow innde Joomiraado oon!† Jettooje ngoodanii mo, kanko kaananke Israa'iila!

¹⁴ Iisaa heፎi molel araawa, waddii ngel. Dum foti e ko Binndi diin mbi'i:

¹⁵ «Taa kulee onon yimፎe ngalluure Siyona!

Ndaaree, kaananke moodon ina wara,

ina waddii molel araawa.»‡

¹⁶ Wakkati oon taalibaaፎe makko ፎeen paamaayno ko dum woni. Ammaa gaፎa Iisaa teddinaama, ፎe miccitii ko sappanoo e dow makko ley Binndi diin duum e no dum fuu dum hawriri e ko yimፎe ፎeen ngadani mo.

† 12:13 Jabuura 118.25-26. ‡ 12:15 Jakariyaa 9.9.

¹⁷ Jamaa tawdanooḍo e Iisaa nde noddunoo Laajaru e ley saabeere de iirtinii ḍum ndeen, kam'en du ina kumpita yimḅe kabaaru oon.

¹⁸ Duum waḍi de yimḅe heewḅe njehi njakkitowii mo sabo ḅe nanii o waḍii maande haayniinde ndeen.

¹⁹ Ndeen Farisa'en mbi'unduri:

—On nji'ii, walaa fuu ko mbaawanden mo. Ndaaree no aduna oo fuu jokkiri mo.

²⁰ Woodi, ina woodi yuuruḅe leydi Geres tawaabe hakkunde warḅe Urusaliima faa ndewa Laamḍo ley balde iidi deen.

²¹ Be ḅattitii Filipu jeyaado Baytisayda ley leydi Galili, ḅe mbi'i ḍum:

—Joomii amin, miden njidi yi'ude Iisaa.

²² Filipu yehi haalanowi Andire. Be njottinowi haala kaan Iisaa.

²³ Iisaa jaabii ḅe, wi'i:

—Wakkati mo Laamḍo hollata teddeengal Bii Nedḍo oon yottake.

²⁴ Goonga kaalanammi on: si wabbere alkama uwake e leydi de nyolaay fu, heddoto wo wabbere wootere. Ammaa si nde uwake e leydi nde nyolii fu, nde riman faa heewa.

²⁵ Nedḍo fuu jidḍo yonki muuḍum, mursan ki, ammaa jeebiido yonki mum e adunaaru ndu, damman ki, heḅan nguurndam nduumiidam.

²⁶ Si nedḍo ina yidi gollande kam fuu, jokka kam. Do ngonumi fuu, ḍoon golloowo am du wonata. Baabiiwo teddinan gollanoowo kam.

No Iisaa sapporii maayde muuḍum

²⁷ —Joonin ḅernde am torrake. Dume mbi'ammi? Mi wi'an Abba hisinam e wakkati o naa? Mi

waawaa wi'ude noon sabo wakkati o ni waddi kam.

²⁸ Abba, mawnin innde maa.

Ndeen daande yuuri dow kammu wi':

—Mi mawninii nde, mi mawninan nde katin.

²⁹ Nde yimbe darinoobe doon been nannoo daande ndeen, mbi'i dum wo riggaango kammu. Wo66e mbi'i:

—Maleyka haaldi e makko!

³⁰ Iisaa wi'i 6e:

—Wanaa saabe am daande ndeen wardi, wo saabe moodon.

³¹ Joonin adunaaru ndu sarete. Joonin laamiido adunaaru bondo oon faddete yaasin.

³² Miin le, si mi toownaama e leydi ndi, mi foodan yimbe fuu ngara to am.

³³ Tawi haalaaji diin o sapporii no o maayrata.

³⁴ Yimbe been njaabii mo, mbi'i:

—Tawreeta oon anndinii min Almasiihu wo dumotoodo. Noy aan mbiirataa sanaa Bii Neddo oon toownee? Moy woni Bii Neddo oon?

³⁵ Iisaa jaabii 6e, wi'i:

—Annoora ina wondi e moodon wakkati seeda tafon. Njahon gilla annoora ina heddi e moodon, taa nimre hippoo on. Jahoowo ley nimre anndaa do yahata.

³⁶ Ngoondinee annoora gilla imo wondi e moodon yalla odon laatoo 6i66e annoora.

No yimbe calorii goondinde Iisaa

Iisaa haalu dum tan, yehi suudowii 6e.

³⁷ Maandeeji kaayniidi di o wadi yeeso ma66e diin fuu, wadaay de 6e ngoondini mo,

³⁸ faa haala annabi Esaaya kaan tabita:

«Joomiraado, moy goondini waaju amin oon?

Moy ɓanginanaa baawde Joomiraado?»§

³⁹ Be mbaawaano goondinde, sabo Esaaya wi'iino du:

⁴⁰ «Laamdo wumnii gite maɓɓe,
yoornii berde maɓɓe,

taa gite maɓɓe nji'a,

taa berde maɓɓe paama,

taa ɓe tuuba, de o danna ɓe.»*

⁴¹ Esaaya wi'ii dum nde yiinoo darja Iisaa, de haali haala makko.

⁴² Ammaa dum fuu e laataade, hooreeɓe Al-huudiyankooɓe heewɓe ngoondinii Iisaa. De wo saabe Farisa'en waɗi de ɓe kuli hollude ɓe ngoondinii taa ɓe mburtinee ley waajordu.

⁴³ Sabo yimɓe mana ɓe, dum ɓurani ɓe Laamdo mana ɓe.

⁴⁴ Iisaa yeewnii, wi'i:

—Goondindo kam, wanaa miin tan goondini, ammaa goondinii Nuldo kam oon du.

⁴⁵ Neddo fuu jiido kam, yi'ii Nuldo kam oon.

⁴⁶ Miin, mi warii ley adunaaru ndu wo mi an-noora, faa goondindo kam fuu taa heddo ley nimre.

⁴⁷ Si neddo nanii waaju am de jokkaay dum fu, wanaa miin sarotoo dum. Sabo mi waraay faa mi saroo adunaaru, ammaa wo faa mi hisina ndu ngardumi.

⁴⁸ Caliiɗo kam de jaɓaay waajuuji am fu, ina jogii carotoodo. Haala ka kaalumi kaan sarotoo dum nyalaande sakitotoonde.

§ 12:38 Esaaya 53.1. * 12:40 Esaaya 6.10.

⁴⁹ Sabo ko kaalumi duum yuuraay e am. Baabi-iwo nulɗo kam oon hokki kam yamiroore ko kaalammi e ko mbaajotoomi.

⁵⁰ Midɗo anndi yamiroore makko ina hokka ngu-urndam nduumiidam. Duum wadi de ko kaalumi duum fuu, wo ko Baabiiwo wi'i kam mi haala.

13

No Iisaa lootiri koyɗe taalibaaɓe muudum

¹ Gilla iidi Faltagol yottaaki, Iisaa ina anndi wakkati mo dillata adunaaru faa yeccoo to Baabi-iwo oon warii. To adunaaru ga imo yidi yimɓe makko, imo yidi ɓe kaddi njinngu fuu.

² Wakkati mo ɓe kiirtotoo oon, Ibiliisa watti e ɓernde Yahuuda ɓii Simon Isikariyotto jambaade mo.

³ Iisaa na anndi Baabiiwo wattii huunde fuu e junngo muudum, ina anndi to Laamɗo yuuri, to Laamɗo yeccotoo du.

⁴ O ummii e hiraande ndeen, o ɓortii saaya makko, o hooyi gudel, o filii e makko.

⁵ Ndeen o wayli ndiyam e kaakol lootorkol, o naati e lootude koyɗe taalibaaɓe makko, imo yig-gira ɗe gudel ngel o filii ngeel.

⁶ Nde o yottinoo Simon Piyeer ndeen, wi'i mo:

—Joomam, aan lootata koyɗe am naa?

⁷ Iisaa jaabii mo, wi'i:

—A faamaay ko ngadamma duum tafon, de a faamowan caggal joonin.

⁸ Piyeer wi'i mo:

—A lootataa koyɗe am abada!

Iisaa jaabii mo, wi'i:

—Si mi lootanaay ma koyde maa fu, a walaa ngedu to am.

⁹ Simon Piyeer wi'i mo:

—Joomam! Si wo noon, taa haadu e koyde am tan, lootu juude am e hoore am du.

¹⁰ Iisaa wi'i mo:

—Lootiido fuu wo laabufo. Walaa ko lootee si wanaa koyde muudum tan. Onon on laabufo, de wanaa on fuu.

¹¹ Tawi imo anndi jambotoodo mo oon. Dum wadi de o wi'i wanaa on fuu ngonni laabufo.

¹² Nde Iisaa lootunoo koyde ma'bbe ndeen, hooyi saaya muudum, bornii, joodii katin, wi'i be:

—On paamii ko ngadumi on duum naa?

¹³ Odon noddira kam «Moodibbo», odon noddira kam «Joomam». Ko mbi'oton duum wo goonga, sabo duum ngonumi.

¹⁴ Ndelle, miin Joomii on, miin Moodibbo, mi lootii koyde mon, tilay onon du lootunduron koyde.

¹⁵ Ko ngadumi on duum wo tindinoore faa onon du, ngadunduron hono ko ngadumi on duum.

¹⁶ Goonga kaalanammi on: maccufo buraa joomum teddude, nulaado du buraa nulfo dum.

¹⁷ Joonin kaa on paamii dum. Sini on njokkirii noon fu, barke na woodanii on.

¹⁸ Wanaa haala mon on fuu kaalumi. Mifo anndi be cubiimi been, de sanaa ko Binndi diin mbi'i duum tabita: «Nyaamdudo e am oon, kam latiri kam teppere muudum.»*

* **13:18** Jabuura 41.10.

19 Gilla joonin mido haalana on dūm, fadde majjum e yottaade, faa nde dūm yottii fuu, ngoondinon miin woni mo ngonumi.

20 Goonga kaalanammi on: neddo fuu jaɓɓiido mo nulumi, jaɓɓake kam. Neddo fuu jaɓɓiido kam, jaɓɓake Nuldo kam oon du.

No Yahuuda jamborii Iisaa

(Matta 26.20-25, Marku 14.17-21, Lukka 22.21-23)

21 Caggal Iisaa haalii haalaaji di fu, bernde muudum metti sanne, wi'i:

—Goonga kaalanammi on: gooto moodon jamboto kam.

22 Taalibaaɓe been yeewunduri. Be paamaay mo o haalata haala mum.

23 Gooto e taalibaaɓe been, mo Iisaa horsini oon, ina joodii dakkol muudum.

24 Simon Piyeer tamyani mo gite o yama Iisaa haala moy haalata.

25 Taalibbo oon wahii dakkol makko, wi'i:

—Joomam, dūm wo moye mbi'ataa?

26 Iisaa jaabii, wi'i:

—Mo kokkammi lonngere nde cuuwammi nde oon.

O suuwi nde, o hokki Yahuuda ɓii Simon Isikariyotto oon.

27 Nde Yahuuda jaɓunoo lonngere ndeen, Seydaani naati dūm. Iisaa wi'i mo:

—Wadu ko ngadataa dūm law!

28 Tawi fay gooto e joodiibe doon been faamaay ko Iisaa haalani mo dūm.

²⁹ Sabo ko Yahuuda tiigii dannga ceede maɓɓe ɗuum, yoga miilii Iisaa wi'i o somonowoo iidi, naa danya ko o hokki talkaaɓe.

³⁰ Nde Yahuuda nanngunoo lonngere ndeen fu, yalti wakkati oon pay. Wo ɗum jemma.

Haala yamiroore heyre

³¹ Nde Yahuuda wurtinoo ndeen, Iisaa wi'i:

—Joonin Bii Neddo teddinaama, Laamɗo du teddiniraama saabe makko.

³² Si Laamɗo teddiniraama saabe makko,† kam du teddinan mo e hoore muuɗum, teddinan mo law.

³³ Sukaabe am, mido wondi e moodon seeda tafon. On piloto kam. Mido wi'a on joonin hono ko mbi'unoomi Alhuudiyankooɓe: on mbaawaa yaade to njahammi toon.

³⁴ Mido hokka on yamiroore heyre: njidfunduree! Hono no njidfirmi on ni, onon du njidfunduron noon.

³⁵ Wo noon yimɓe fuu annditirta wo on taal-ibaaɓe am, ko njidfundurɗon ɗuum.

No Iisaa holliri Piyeer wi'an anndaa ɗum

(Matta 26.31-35, Marku 14.27-31, Lukka 22.31-34)

³⁶ Simon Piyeer wi'i mo:

—Joomam, toy njahataa?

Iisaa jaabii mo:

—To njahammi joonin toon, a waawaa jokkude kam. De caggal joonin a jokkowan kam!

³⁷ Piyeer wi'i mo:

† **13:32** Fuddoode aaya 32, «Si Laamɗo teddiniraama saabe makko», tawaaka e dereeji ɓurɗi fuu ɓooyude ɗiin.

—Joomam, ko wadi de mi waawaa jokkude ma joonin? Yonki am kokkitirammi saabe maada.

³⁸ Iisaa jaabii mo:

—Yalla a hokkitiran yonki maa saabe am naa? Goonga kaalanammaami: fadde ndontoori e joggude a wi'an a anndaa kam kile tati.

14

No Iisaa wi'iri kam woni laawol

¹ Iisaa wi'i taalibaaɓe muudum been:

—Taa umminee hakkillooji mon. Ngoondinee Laamdo, ngoondinee kam miin du.

² Cuudi keewdi ina ngoni ley wuro Baaba am. Si dum wanaano goonga mi haalantaa on dum. Mi yahan, mi moyyinanowa on nokku toon.

³ Ndelle, si mi moyyinanowii on nokku, mi wartan katin mi hooya on faa onon du ngonon to ngonammi toon.

⁴ Odon anndi laawol njahoowol to njahammi toon.

⁵ Tomaa wi'i mo:

—Joomii amin, min anndaa to njahataa, noy min anndirta laawol muudum?

⁶ Iisaa jaabii mo:

—Miin woni laawol, miin woni goonga, miin woni nguurndam. Fay gooto waawaa yahude to Baabiiwo si rewaaya to am.

⁷ Si odon anndi kam, on anndan Baaba am oon du. Gilla joonin odon anndi mo, on nji'ii mo du.

⁸ Filipu wi'i mo:

—Joomii amin, hollu min Baabiiwo, duum ina heya min.

⁹ Iisaa wi'i mo:

—Filipu, no ngondirmi e moodon faa 6ooyi nii fuu, de faa hannden a anndaay kam naa? Jiido kam fuu, yi'ii Baabiiwo. Noy mbiirataa: «Hollu min Baabiiwo»?

¹⁰ Yalla a goondinaay mido woni e Baabiiwo, Baabiiwo du ina woni e am naa? Waajuuji di mbaajimi on diin fuu, yuuraay e hoore am. Wo Baabiiwo gondo e am oon gollata golle muudum.

¹¹ Ngoondinee kam ko mbiimi mido woni ley Baabiiwo, Baabiiwo du ina woni ley am. Fay si on ngoondinaay haala ka, ngoondiniron kam saabe gollleeji diin.

¹² Goonga kaalanammi on: neddo fuu goondindo kam, kam du gollan gollleeji di ngollammi diin, gollan ko 6uri di, sabo mi yahan to Baaba am.

¹³ Mi wadanan on huunde fuu ko njaaridon Laamdo saabe am. Mi wadan dum faa Baabiiwo teddiniree saabe Biddo oon.

¹⁴ Si won ko njaaridon Laamdo saabe am, mi wadanan on.

No Iisaa wi'iri nuldun Ruuhu Ceniido

¹⁵ —Si odon njidi kam, on njokkan jamirooje am.

¹⁶ Mi nyaagoto Baabiiwo hokka on Ballo goddo, wonda e moodon faa abada.

¹⁷ Oon woni Ruuhu Goonga. Adunaaru waawaa jabude mo, sabo nji'ataa mo, anndaay mo. Onon le, odon anndi mo sabo imo wondi e moodon, o heddoto ley moodon du.

¹⁸ Mi yoppataa on wo on atiime'en. Mi wartowan to moodon.

¹⁹ Si 6ooytii seeda aduna oo yi'ataa kam katin. De onon kaa, on nji'an kam. Saabe mido wuuri, onon du on mbuuran.

²⁰ Nyannde ndeen on paaman mido woni ley Baabiiwo, odon ngoni e am, mido woni e moodon.

²¹ Neddo fuu tiigiido jamirooje am de jokki de, kam woni jiddo kam. Jiddo kam, Baaba am yidan dum. Miin du, mi yidan dum, mi ɓanginanana dum hoore am.

²² Yahuuda, mo wanaa Yahuuda Isikariyotto oon, jaabii mo, wi'i:

—Joomam, noy ɓanginirantaa min hoore maa, tawee a ɓanganaay adunaaru?

²³ Iisaa jaabii mo, wi'i:

—Si neddo ina yidi kam, jokkan haala am. Baaba am du yidan dum. Miin e Baaba am oon min ngaran to muudum min njoododoo e muudum.

²⁴ Neddo fuu mo yidaa kam, jokkataa haala am. Haala ka nanoton kaan, ka wanaa haala am, wo ka haala Baabiiwo nuldo kam oon.

²⁵ Dum kaalanammi on gilla mido tawdaa e moodon.

²⁶ Ruuhu Ceniido, Balloowo on mo Baabiiwo nuldata on e dow innde am oon, kam anndinta on kulle fuu. O miccintinan on ko mbaajinoomi on duum fuu.

²⁷ Jam njoppidammi on, jam am kokkammi on. Miin, mi hokkirtaa on no aduna oo hokkirta on ni. Taa umminee hakkillooji mon, taa kulee.

²⁸ On nanii ko mbiimi on: «mi yahan, de caggal duum mi warta to moodon.» Si on njidii kam fu, on ceyoto ko njahammi to Baabiiwo, sabo Baabiiwo ɓuri kam teddude.

²⁹ Mi haalanii on joonin gilla dum waraay, faa si dum warii fu, ngoondinon.

³⁰ Mi haaldataa e moodon ko heewi katin, sabo laamiido adunaaru bondo oon ina wara. Fay huunde o waawanaa kam.

³¹ Ammaa ko Baabiiwo yamiri kam, wo duum ngadammi, faa adunaaru faama mido yidi dum. Ummee, ndillen do!

15

No Iisaa wi'iri kam woni cabiihi ngoongalaahi

¹ –Miin woni cabiihi ngoongalaahi, Baaba am woni jom ngesa cabiije.

² Lical am dimaral fuu o tayan dum. Dimoowal du fuu, o saltoto dum faa beyda rimude.

³ Onon du, gilla joonin on laabu6e saabe waaju mo mbaajiimi on oon.

⁴ Ngonee e am, miin du mi wonan e moodon. Hono no lical cabiihi waawiraa rimude e hoore muudum sanaa tawee ingal woni e cabiihi ni, hono noon onon du, on mbaawaa rimude si on ngonaay e am.

⁵ Miin woni cabiihi, onon ngoni licce. Neddo fuu gondo e am, tawi miin du mido woni e muudum, rimaan faa heewa. On mbaawaa wafude fay huunde si on ngalaa e am.

⁶ Neddo fuu mo wonaay e am, faddete yaasin hono no lical tayaangal ni, de yooraa. Licce joorde deen kawrundurte, paddee ley yiite, de ku66a.

⁷ Si odon ngoni e am, waaju am du ina woni e moodon fu, nyaagee Laamdo ko muuydon fuu on ke6an.

⁸ Si on ndimii faa heewii, duum hollan wo on taalibaa6e am. Ndeen Baaba am mawninte.

⁹ Hono no Baabiiwo yidiri kam noon, miin du njidirmi on. Ngonee ley njinngu am.

¹⁰ Si on njokkii jamirooje am, on ngonan ley njinngu am hono no njokkirmi jamirooje Baaba am de ngonumi e njinngu muudum ni.

¹¹ Mi waajake on dum faa seyo am wona ley moodon, de seyo mon ngoon laato hiɓɓungo.

¹² Inan yamiroore am: njidunduree hono no njidirmi on ni.

¹³ Huunde fuu ɓuraa njinngu ngu do mawnude: neddo hokkitora yonki muudum saabe yigiraaɓe muudum.

¹⁴ Onon, wo on yigiraaɓe am, si on ngadii ko njamirmi on duum.

¹⁵ Mi noddirtaa on maccuɓe katin sabo maccuɗo anndaa ko joomum gollata. De mi noddirii on yigiraaɓe, sabo ko narrumi Baaba am duum fuu, mi anndinii on.

¹⁶ Wanaa onon cuɓii kam, wo miin suɓii on de yamiri on njahon ndimowon ɓiɓɓe, de ɓiɓɓe moodon keddo, faa Baabiiwo hokka on huunde fuu ko nyaagoridon saabe am.

¹⁷ Inan ko njamirammi on: njidunduree.

No aduna o wanyiri Iisaa e taalibaabe muudum fuu

¹⁸ —Si yimɓe adunaaru ɓeen ina mbanyi on fu, anndee, miin ɓe artii wanyude.

¹⁹ Sini on laatakeno adunankooɓe fu, ɓe njidanno on. Ammaa on nganaa adunankooɓe. Mi suɓake on mi senndii on e yimɓe adunaaru. Dum saabanii ɓe wanyude on.

²⁰ Miccitee ko mbi'noomi on duum: «Maccuɗo ɓuraa joomum.» Si ɓe torrii kam, ɓe torran on,

onon du. Si 6e njokkii haala am, 6e njokkan haala moodon kaan du.

²¹ Be ngadiranan on dum fuu saabe am, sabo 6e anndaa Nuldo kam oon.

²² Si mi waraayno, mbaajiimi 6e, 6e ngalaano hakke. De joonin kaa mi warii, mi waajake 6e, 6e ngalaa geldol fuu e dow hakkeji ma66e.

²³ Neddo fuu banyudo kam, wanyii Baaba am oon du.

²⁴ Mi gollii golleeji yeeso ma66e di fay gooto gollaay. Si mi gollaayno kujje deen fu, 6e ngalaano hakke. Ammaa joonin 6e nji'ii de fuu, de i6e keddi i6e mbanyi kam, miin e Baaba am.

²⁵ Dum wadii faa tabintina ko winndaa ley Tawreeta ma66e: «Be mbanyii kam 6olum.»*

²⁶ Ruuhu Goonga yuuroowo to Baabiiwo, Balloowo on mo nuldammii on oon, nde wari fu, kam seedantoo kam.

²⁷ Onon du, on ceedanto kam sabo ofon ngondi e am gilla fuddoode.

16

¹ —Mi waajake on dum faa taa njoppon goondinal.

² Be mburtinan on cuudi baajordi. Wakkati warowan nde bardo on fuu miilotoo wadii ko weli Laamdo.

³ Be ngadan dum sabo 6e anndaa Baabiiwo oon, 6e anndaa kam miin du.

⁴ Mi waajake on dum, faa nde wakkati oon waroyi fu, miccodon mi haalaniino on dum.

Haala golle Ruuhu Ceniido

* 15:25 Jabuura 35.19, 69.5.

—Mi haalanaay on gilla arande sabo mido wondi e moodon.

⁵ Joonin inan mido yeccoo to Nuldo kam oon, de fay gooto moodon yamaay kam to njahammi.

⁶ On cunake sanne saabe ko kaalanmi on duum.

⁷ Dum fuu e laataade, mido haalana on goonga: mi yaha ni ɓuri nafude on. Sabo si mi yahaay, Balloowo on oon warataa to moodon. De si mi yehii, mi nuldan on mo.

⁸ Si o warii fu, o laabinanan yimɓe adunaaru dow hakkeeji muɓɓen e dow fonnditaare e sariya.

⁹ Dow hakkeeji, sabo ɓe ngoondinaay kam.

¹⁰ Dow fonnditaare, sabo mido yeccoo to Baabi-iwo oon, on nji'ataa kam katin.

¹¹ Dow sariya du, sabo laamiido adunaaru bonɗo oon saraama.

¹² Mido jogii ko heewi katin ko mi waajoo on, ammaa on mbaawtataa dum joonin.

¹³ Nde Ruuhu Goonga oon wari fuu, dowan on faa paamon goonga fuu. Sabo ko o haalata duum wanaa e makko yuurata. Wo ko o nani o haalanta on, o humpitan on ko waroyta.

¹⁴ O teddinan kam, sabo o hooyan ko njeymi duum, de o humpita on.

¹⁵ Ko Baabiiwo oon jogii fuu, miin jeyi. Dum wadi mbiimi o humpitan on ko o hebi e am duum.

No mettorgal waylitortoo seyo

¹⁶ —Si ɓooytii seeda, on nji'ataa kam, de si ɓooytowii seeda katin, on nji'owan kam.

¹⁷ Yoga e taalibaabe makko ɓeen yamunduri, mbi'i:

—Dume woni maanaa haala makko ko o wi'i «si ɓooytii seeda, on nji'ataa kam de si ɓooytowii

seeda fu, on nji'owan kam katin»? Dume woni maanaa ko o wi'i «sabo mi yahan to Baabiiwo» duum?

¹⁸ Be mbi'i:

—«Si booytii seeda», dume dum flirtata? Min paamaay ko o wi'i duum.

¹⁹ Iisaa faamii iɓe njidi lamndaade dum, de wi'i ɓe:

—Odon yamundura maanaa haala am ka: «Si booytii seeda on nji'ataa kam, de si booytowii seeda fu, on nji'owan kam katin.»

²⁰ Goonga kaalanammi on: on mboyan, on mboytoto, tawee yimɓe adunaaru ɓeen ina ceyii. On cunoto, ammaa cunu moodon waylitoto seyo.

²¹ Si debbo na rima fu, ɓerde muudum mettan sabo wakkati muudum warii. Ammaa si cukalel ngel rimaama fu, o miccitataako naawalla ndimu makko saabe seyo ko o heɓi ɓiddo ley adunaaru duum.

²² Onon du hono noon cunortodon joonin, ammaa mi yiitan on katin, de ɓerde moodon ceyoo sanne. Ndeen fay gooto waawaa bonnude seyo moodon.

²³ Nyannde ndeen, on yamataa kam fay huunde. Goonga kaalanammi on: huunde fuu ko nyaagidon Baabiiwo oon, hokkiran on saabe am.

²⁴ Faa joonin, walaa fuu ko nyaagoridon saabe am. Nyaagee, on keɓan, faa seyo moodon heewa.

Haala jaalagol Iisaa adunaaru

²⁵ —Ko kaalanmi on joonin duum wo haala kip-paaka. De wakkati waran mo mi hippataa haala. Ndeen kaa mi haalanon on haala Baabiiwo faa laaba.

²⁶ Nyannde ndeen on nyaagorto Laamdo saabe am. Mi wi'aay mi nyaaganto on Baabiiwo,

²⁷ sabo Baabiiwo e hoore muudum ina yidi on. O yidirii on saabe ko njidudon kam, on ngoondinii to Laamdo yuurumi.

²⁸ Mi yuurii to Baabiiwo, mi warii e adunaaru. Joonin mido dilla adunaaru ndu, mi yeccoo to Baabiiwo.

²⁹ Taalibaa6e makko mbi'i mo:

—Joonin kaa, a haalii faa laabi, walaa fuu ko kippudaa.

³⁰ Joonin kaa, min paamii ada anndi huunde fuu, a haajaaka fay gooto yame. Saabe duum wafi de min ngoondini wo a yuurudo to Laamdo.

³¹ Iisaa jaabii 6e, wi'i:

—Joonin, on ngoondinii naa?

³² Wakkati ina wara, o warii joonin, do on fuu caakotodon, mono fuu hoota suudu muudum, njoppon kam mi perwudo. Ammaa mi wanaa perwudo, sabo Baabiiwo oon ina wondi e am.

³³ Mi haalanii on dum, faa kebon jam ley gondal am. Ley adunaaru ndu on keban torra, ammaa cemminee berde mon, sabo miin, mi jaalake adunaaru ndu!

17

No Iisaa du'orii saabe taalibaa6e muudum

¹ Nde Iisaa waajinoo waajuuji diin ndeen, tiggi-tii kammu, wi'i:

—Baabiiwo, wakkati oon warii, teddin Biya, faa Biya oon du teddine.

² Sabo a hokkii mo baawde dow neddo fuu, faa o hokka be kokkudaa mo been fuu nguurndam nduumiidam.

³ Nguurndam nduumiidam wo anndude ma, aan Laamdo gooto goongaajo oon, e anndude Iisaa Almasiihu mo nuldaa oon.

⁴ Mi teddinii ma e dow leydi ndi, mi yottinii gollal ngal kokkudaa kam mi golla ngaal.

⁵ Joonin kaa, Baabiiwo, teddinam yeeso maa darja mo ngoodunoomi to maada gilla adunaaru ndu tagaaka.

⁶ Yimbe be kokkudaa kam e adunaaru ndu been, mi bangananii dum'en innde maa. Aan jeyi be, a hokkii kam be, ibe njokki haala maa.

⁷ Joonin kaa, be anndii ko kokkudaa kam duum fuu to maada yuuri,

⁸ sabo mi haaltanii be haalaaji di kokkudaa kam diin. Be njabii di, be kebii tannyoral wo to maada yuurumi, be ngoondinii aan nuli kam.

⁹ Mido nyaage saabe ma66e. Mi nyaagataako saabe adunaaru nduun, mido nyaagoo saabe be kokkudaa kam been, sabo aan jeyi be.

¹⁰ Be njeymi fuu, wo aan jeyi, be njeйдаa fuu, wo miin jeyi. Mi teddiniraama saabe ma66e.

¹¹ Joonin mi heddataako ley adunaaru katin. To maada njahammi. De kambe kaa, be keddoto e mayru. Aan Baabiiwo Ceniido, reenir be baawde innde maada nde kokkudaa kam ndeen, faa be laato gootum hono no meeden ni.

¹² Nde ngondunoomi e ma66e ley adunaaru ndu ndeen, mi reenirii be baawde innde maa nde kokkudaa kam ndeen, mi tinnake e ma66e. Fay gooto halkaay si wanaa jeydo halkude oon, faa ko

sappaa e Binndi diin duum tabita.

¹³ Joonin kaa mido wara to maada. Mido haala haalaaji di gilla mido heddii e adunaaru ndu tafon, faa seyo am heewa ley ma66e.

¹⁴ Mi yottinanii 6e haala maa. Adunaaru ndu wanyii 6e, sabo 6e njeyaaka e mayru, hono no miin du mi jeyiraaka e mayru ni.

¹⁵ Mi nyaagaaki ittaa 6e e adunaaru ndu, de mido nyaage ndeenaa 6e e bondo oon.

¹⁶ Be njeyaaka e adunaaru ndu, hono no miin du mi jeyiraaka e mayru ni.

¹⁷ Ceniraa 6e e goonga.* Haala maa woni goonga.

¹⁸ Hono no nulirdaa kam e adunaaru ndu noon, miin du nulirmi 6e e mayru.

¹⁹ Mido senira hoore am saabe ma66e, faa kambe du 6e laatoo seniraa6e goonga.

²⁰ Wanaa saabe ma66e tan nyaagantomaami. Mido nyaaganoo du saabe goondinir6e kam e waa-juuji ma66e been.

²¹ Mido nyaage faa 6e fuu 6e laatoo gootum. Hono no aan Baabiiwo ngonirdaa e am noon, e miin du ngonirmi e maada, kambe du 6e ngona e meeden, faa adunaaru ndu goondina aan nuli kam.

²² Mi hokkii 6e teddeengal ngal kokkudaa kam ngaal, faa 6e laatoo gootum, hono no laatoriden gootum ni,

²³ miin e ma66e, aan du e am. Dum wo faa 6e laatodoo gooto kibbudu. Ndeen adunaaru ndu

* **17:17** E ley geresankoore haala **Senude** kaan ina holla ko Laamdo su6ii de senndi faa golla muuyde muudum.

faaman aan nuli kam, ndu faaman du afa yidi 6e hono no njidirdaa kam ni.

²⁴ Baabiiwo, mido yidi 6e kokkudaa kam been ngonda e am nokku fuu do tawaami, faa 6e nji'a teddeengal ngal kokkudaa kam ngaal sabo a yidii kam gilla adunaaru ndu joyyinaaka.

²⁵ Baabiiwo ponnditiido, adunaaru ndu anndaa ma, de miin kaa mido anndi ma. Bee do du ina anndi aan nuli kam.

²⁶ Mi anndinii 6e ko ngonda, mi beydan anndinde 6e, faa njinngu ngu njiddaa kam nguun wona e ma66e, miin du mi wona e ma66e.

18

No Iisaa nanngiraa

(Matta 26.47-56, Marku 14.43-50, Lukka 22.47-53)

¹ Nde Iisaa du'inoo dum fu, yaadi e taalibaa6e muudum, peyyiti gooruwol bi'eteengol Kedoron. Toon na woodi nokku keewdo ledde. Be naati toon.

² Yahuuda jambotoodo mo oon ina anndi nokku oon, sabo Iisaa e taalibaa6e muudum ina mboowi hawritinde toon.

³ Yahuuda yaari oorngal sordaasiibe e golloobe yuuru6e to hooree6e almaami'en e Farisa'en. Be ngari toon, i6e njogii fitillaaji e jaynorde e ka6itirde.

⁴ Iisaa ina anndi ko warata e muudum fuu, jakkitii 6e, wi'i:

—Moy pilotodon?

⁵ Be njaabii mo:

—Iisaa Nasaraatuujo oon.

O wi'i 6e:

—Wo miin.

Yahuuda jambotoodo mo oon du ina darii doon ina wondi e maɓɓe.

⁶ Nde Iisaa wi'unoo «Wo miin» ndeen, ɓe njaatiri gada ɓe caami e leydi.

⁷ Iisaa yami ɓe katin:

—Moy pilotodon?

Be njaabii, ɓe mbi'i:

—Iisaa Nasaraatuujo oon.

⁸ Iisaa wi'i ɓe:

—Mi wi'ii on, wo miin! Si wo miin pilotodon, accce ɓee kaa njaha.

⁹ Noon dum laatorii, faa haala Iisaa kaan tabita: «Mi lallinaay fay gooto e ɓe kokkudaa kam ɓeen.»

¹⁰ Simon Piyeer ina jogii kaafaahi, soorti ki, soppi maccudo Almaami Mawdo nowru nyaamru faa ndu tayi. Golloowo oon ina wi'ee Malkus.

¹¹ Ndeen Iisaa wi'i Piyeer:

—Soornu kaafaahi maa ki e hulgo muudum. Ada miilii mi yardataa horde torra nde Baabiiwo hokki kam ndeen naa?

¹² Doon sordaasiibe e mawdo muɓɓen e gol-lanoobe hooreeɓe Alhuudiyankoobe nanngi Iisaa, kaɓɓi dum.

¹³ Be njaari dum to Annas tafon. Annas wo esoo Kayafas laatiido Almaami Mawdo ley hitaande ndeen.

¹⁴ Tawi kanko Kayafas oon dawrannoo hooreeɓe Alhuudiyankoobe dabare, tindini ɓe, wi'i: ko ɓuri woodde e yimɓe lenyol ngol, neddo gooto maayana ɓe.*

* **18:14** Yuhanna 11.49-50.

*No Piyeer wi'iri anndaa Iisaa**(Matta 26.69-70, Marku 14.66-68, Lukka 22.55-57)*

¹⁵ Simon Piyeer e taalibaaajo goddo njokki Iisaa. Taalibaaajo oon ina anndunduri e Almaami Mawdo oon, duum wadi de o hebi naaddude e Iisaa galle Almaami Mawdo oon.

¹⁶ Piyeer kaa darii yaasin to dammbugal toon. Taalibaaajo anndundurdo e Almaami Mawdo oon, yalti haaldi e debbo doomoowo dammbugal ngaal oon, nanni Piyeer.

¹⁷ Kordo doomoowo dammbugal oon yami Piyeer:

—Aan le, a wanaa gooto e taalibaaabe gorko oon naa?

Piyeer jaabii mo, wi'i:

—Mi wanaa!

¹⁸ Tawi golloobe e doomoobe ku6biino yiite ina yuuloo sabo jaangol ina woodi. Piyeer du na darodii e ma6be ina yuuloo.

*No mawbe diina carorii Iisaa**(Matta 26.59-66, Marku 14.55-64, Lukka 22.66-71)*

¹⁹ Ndeen Almaami Mawdo oon yami Iisaa haala taalibaaabe muudum e waaju mum.

²⁰ Iisaa jaabii mo, wi'i:

—Mi 6anginanii adunaaru ndu waaju am. Wakkati fuu mido waajoo ley cuudi baajordi e ley suudu dewal mawndu to Alhuudiyankoobe fuu kawritata toon. Walaa fuu ko kaaldumi cuncukka.

²¹ Ko saabii ada yama kam? Yamu hettindaniibe kam been. Kambe kaa, ibe anndi ko mbaajimi duum.

²² Nde Iisaa haalnoo d̄um ndeen, gooto e doomoobe been feenyi d̄um, wi'i:

—Nii njaabortodaa Almaami Mawdo naa?

²³ Iisaa jaabii mo, wi'i:

—Si ko boni mbiimi, haalanam ko boni e majjum. Si tawii ko woodi mbiimi du, ko wadi de piidaa kam?

²⁴ Ndeen Annas nuldi mo to Kayafas Almaami Mawdo oon, imo haɓɓaa.

No Piyeer wi'iri anndaa Iisaa katin

(Matta 26.71-75, Marku 14.69-72, Lukka 22.58-62)

²⁵ Simon Piyeer ina darii toon ina yuuloo. Be mbi'i mo:

—Aan, a wanaa gooto e taalibaaɓe makko been naa?

O yeddi, o wi'i:

—Mi wanaa!

²⁶ Gooto e golloobe Almaami Mawdo oon, saki-ike mo Piyeer tayunoo nowru muudum oon, wi'i:

—Wanaa mi yiidii ma e makko ley nokku keewdo ledde toon naa?

²⁷ Piyeer yeddi katin, de wakkati oon pay, ndon-toori joggi.

No Iisaa saroraa yeeso Pilaatu

(Matta 27.1-2, 11-14, Marku 15.1-5, Lukka 23.1-5)

²⁸ Caggal duum, ɓe itti Iisaa to Kayafas gilla fajiri kecco, ɓe njaari mo to laamordu goforneer oon. Yaaruɓe mo been naataay suudu nduun, sabo si ɓe naatiino fu, ɓe tuunan e ley diina, de ɓe mbaawaa nyaamude nyaamdu iidi Faltagol nduun.

²⁹ Pilaatu, goforneer oon, yalti yehi to ma66e yaasin toon, wi'i 6e:

—Dume peldoton gorko o?

³⁰ Be njaabii mo:

—Si o gollaayno ko boni, min ngaddataano mo to maada.

³¹ Ndeen Pilaatu wi'i 6e:

—Njaaree mo, carodon mo sariya moodon.

Alhuudiyankoo6e been njaabii:

—Laamu hokkaay min laawol warude fay gooto.

³² Nii haala ka Iisaa haalnoo dow maayde muudum kaan tabitiri.

³³ Pilaatu yeccii naati laamordu nduun, noddi Iisaa, wi'i dum:

—Aan woni kaananke Alhuudiyankoo6e oon naa?

³⁴ Iisaa jaabii mo, wi'i:

—Aan e hoore maa wi'i noon naa wo66e narrudaa?

³⁵ Pilaatu jaabii mo:

—Miin, mi Alhuudiyanke naa? Dume ngadu6aa de lenyol maa e hooree6e almaami'en ngaddi ma to am?

³⁶ Iisaa jaabii, wi'i:

—Laamu am jeyaaka e adunaaru ndu. Sini ingu jeyanoo e adunaaru ndu, golloo6e am ka6anno taa mi naata juude hooree6e Alhuudiyankoo6e. De si goonga laamu am yuuraay e adunaaru ndu.

³⁷ Ndeen Pilaatu wi'i mo:

—Ndelle, a kaananke naa?

Iisaa jaabii, wi'i:

—Aan e hoore maa haali, wo mi kaananke. Walaa fuu ko ndimiraami de ngarmi ley adunaaru

ndu si wanaa faa mi seedoo goonga. Neddo fuu jiddo goonga, ina nana daande am.

³⁸ Pilaatu wi'i mo:

—Goonga? Dume woni goonga?

Nde Pilaatu yamunoo dum fu, yalti katin, taw-towi Alhuudiyankooɓe been to yaasin toon, wi'i ɓe:

—Mi heɓaay feloore fay wootere e makko.

³⁹ Kaa ley al'aada moodon, iidi Faltagol fuu mido yoofana on kasunke gooto. Odon njidi mi yoofana on kaananke Alhuudiyankooɓe oon naa?

⁴⁰ Be fuu ɓe peekii, ɓe mbi'i:

—Wanaa oon, Barabas min njidi.

Barabas le wo muurtunoodo.

19

¹ Ndeen Pilaatu yamiri Iisaa nanngée, fiyee dorri.

² Sordaasiiɓe been canyi taarde gi'e, kippi e hoore makko, ɓorni mo saaya mbodeeha.*

³ Be ɓattitii mo, iɓe mbi'a:

—Fofoo, kaananke Alhuudiyankooɓe!

Iɓe peenya mo.

⁴ Pilaatu yalti katin, wi'i Alhuudiyankooɓe been:

—Mi wurtinan mo faa anndon mi heɓaay feloore fay wootere e makko.

⁵ Ndeen Iisaa wurtinaa yaasin ina hippii taarde gi'e ndeen, ina ɓornii saaya mbodeeha kaan. Pilaatu wi'i ɓe:

—Inan gorko oo!

⁶ Nde hooreeɓe almaami'en e gollooɓe muɓɓen been njiinoo mo ndeen, peekii mbi'i:

* **19:2** Wakkati Iisaa, *saaya mbodeeha* wo saaya ka kaananke ɓornotoo.

—Tontu mo e leggal palaangal! Tontu mo e leggal palaangal!

Pilaatu wi'i 6e:

—Nanngee mo onon tonton mo, sabo miin kaa, mi hebaay feloore e makko.

⁷ Alhuudiyankoo6e njaabii mo:

—O luttii sariya amin. E ley sariya amin oon kaa tilay o waree, sabo o wadii hoore makko o Bii Laamdo.

⁸ Nde Pilaatu nannoo haala kaan ndeen, kulol muudum 6eydii.

⁹ O naati suudu nduun katin o wi'i Iisaa:

—Toy yuurataa?

Iisaa jaabaaki mo fay huunde.

¹⁰ Ndeen Pilaatu wi'i mo:

—Yalla a haaldataa e am naa? Yalla a anndaa mido waawi yoppude ma, mido waawi tontude ma?

¹¹ Iisaa jaabii mo, wi'i:

—Si wanaa Laamdo hokki ma baawde, a waawanaa kam fay huunde. Duum wadi de gattudo kam e junngo maada oon ina 6uri maa hakkeeki.

¹² Gilla ndeen Pilaatu ina filoo yoppude mo. Dum wadi de Alhuudiyankoo6e ina peekoo, ina mbi'a:

—Sini a yoppii mo, a wanaa yigoo kaananke Roma mawdo oon. Neddo fuu gadudo hoore muudum kaananke wo ganyo kaananke Roma.

¹³ Nde Pilaatu nannoo haalaaji diin ndeen, wur-tini Iisaa, joodii dow joodorgal sariya, nokku bi'eteedo Kaaye Cehaade (e ibraninkoore na wi'ee Gabbata).

14 Ndeen wo nyannde segilanteende iidi Falt-agol, wakkati hakkunde naange. Pilaatu wi'i Alhuudiyankooɓe:

—Inan kaananke moodon!

15 Be yeewnii semmbe:

—War mo! War mo! Tontu mo e leggal palaangal!

Pilaatu jaabii, wi'i:

—Mi tonta kaananke moodon oon naa?

Hooreeɓe almaami'en ɓeen mbi'i:

—Min ngalaa kaananke si wanaa kaananke Roma mawɗo oon.

16 Ndeen o hokki ɓe Iisaa faa ɓe tontowa ɗum.

No Iisaa tontiraa dow leggal palaangal

(Matta 27.32-44, Marku 15.21-32, Lukka 23.26-43)

Ndelle sordaasiiɓe ɓeen nanngi Iisaa, njaadi e muuɗum.

17 Iisaa yalti ina ronndii leggal muuɗum palaangal faa yottii nokku bi'eteedo Laalagal Hoore (e ibraninkoore na wi'ee Golgata).

18 Doon ɓe tontidi mo e woɓɓe ɗiɗo: oo gere nano, oo du gere nyaamo, Iisaa ina tummbii.

19 Pilaatu yamiri ɓe mbinnda e alluwal, ɓe takka ngal e leggal palaangal ngaal. Binndi dow maggal na mbi'a: IISAA NASARAATUUJO, KAAANANKE ALHUUDIYANKOOɓE.

20 Alhuudiyankooɓe heewɓe njanngi binndi ɗiin sabo ɗo Iisaa tontaa ɗoon wodɗaa ngalluure ndeen. Alluwal ngaal winndaama e ibraninkoore e geresankoore e romankoore.

21 Ndeen hooreeɓe almaami'en ɓeen mbi'i Pilaatu:

—Taa winndu: «Kaananke Alhuudiyankooɓe», winndu: «o wi'i kanko woni kaananke Alhuudiyankooɓe».

²² Pilaatu jaabii:

—Ko mbinndumi duum winndaama, tilake.

²³ Nde sordaasiiɓe been tilinoo tontude Iisaa ndeen, pecci kaddule makko pecce nay. Mono fuu hooyi feccere muudum. Be kooyi saaya makko du. Saaya kaan walaa nyoogol. Ka fuu ka lefol gootol.

²⁴ Sordaasiiɓe been kaaldi:

—Taa ceeken saaya ka. Ngaden ka cumnal, ndaaren moy heɓata ka.

Dum wadfi, faa ko sappaa e Binndi diin duum tabita:

«Be peccii kaddule am hakkunde maɓɓe,
ɓe ngadii saaya am cumnal.»†

Noon sordaasiiɓe been ngadi.

²⁵ Inna Iisaa, e sakiike inna muudum debbo, e Mariyama dee Kolopa, e Mariyama mo Magdala ina ndarii dakkol leggal ngal Iisaa tontaa e muudum ngaal.

²⁶ Iisaa yi'i inna muudum e taalibaajo muudum korsudo oon ina ndarodii, wi'i inna mum:

—Inna, inan ɓiya!

²⁷ Ndeen o wi'i taalibaajo oon:

—Inan inna maada.

Gilla wakkati oon taalibaajo oon yaari Mariyama wuro muudum.

Haala maayde Iisaa

(*Matta 27.45-56, Marku 15.33-41, Lukka 23.44-49*)

† 19:24 Jabuura 22.19.

28 Caggal duum, Iisaa anndi walaa fuu ko heddi. Faa tabintina ko Binndi diin mbi'i duum, o wi'i:

—Mi domdii!‡

29 Loongel keewngel ndiyam lammudam ina woni doon. Be cuuwi tekkere e ndiyam lammudam daam, 6e kabbi e loosol lekki hisop, 6e 6attini e hunduko makko.

30 Nde Iisaa meedunoo dam ndeen, wi'i:

—Tilake!

O turi hoore makko, o yoofi yonki makko.

31 Ndeen wo nyannde segilanteende iidi. Hooree6e Alhuudiyankoo6e nyaagii Pilaatu faa koyde tontaabe been kelee, de 6e adee, taa terde deen keddo e ledde deen nyalaande fowteteende. Sabo nyannde ndeen wo teddunde.

32 Ndelle sordaasiibe been ngari, keli korre wor6e dido tontidanoo6e e Iisaa been.

33 Ammaa nde 6e njottinoo Iisaa ndeen, 6e tawi o maayii. Dum wadi de 6e kelaay korre makko.

34 De gooto e sordaasiibe been yuwi Iisaa labbo e wuttudu. Wakkati oon fu, yiiyam e ndiyam njuppii.

35 Neddo ceediido dum oon yi'i dum. Seedaaku makko du wo goonga. Kaaldo oon ina anndi haalii goonga, faa onon du, ngoondinon.

36 Dum fuu wadii, faa ko Binndi diin mbi'i duum tabita:

«Fay gootal e yi'e makko helataake.»§

37 Di mbi'i katin:

«Be ndaaran mo 6e njuwnoo oon.»*

‡ 19:28 Jabuura 22.16. § 19:36 Wurtagol 12.46, Jabuura 34.21.

* 19:37 Jakariyaa 12.10.

*No ɓanndu Iisaa wattiraa e saabeere
(Matta 27.57-61, Marku 15.42-47, Lukka 23.50-56)*

³⁸ Caggal duum, Yuusufi Arimatiyanke nyaagii Pilaatu faa hooya ɓanndu Iisaa. Pilaatu jabani mo dum. O hooyi ndu. Tawi Yuusufi oon wo taal-ibaajo Iisaa e cuncukka, sabo imo hula hooreeɓe Alhuudiyankooɓe.

³⁹ Nikodemu jaanoodo to Iisaa jemma oon du wari, waddi urdiiɗi jillunduraadi bi'eteedi miiri e alowe.† Teddeefi majjum wo hono kilooɗi capande tati e diidi.

⁴⁰ Kamɓe diido ɓe kooyi ɓanndu Iisaa, ɓe piili ndu e kasanke gattaado urdiiɗi diin hono no Alhuudiyankooɓe mboowiri uwirde maayɓe muɓɓen ni.

⁴¹ Do Iisaa tontanoo doon ina woodi nokku keewdo ledde. Ley nokku oon ina woodi saabeere heyre do fay gooto wattaaka abada.

⁴² Be ngatti ɓanndu Iisaa ley saabeere ndeen sabo nyannde ndeen wo nyannde nde Alhuudiyankooɓe cegilantoo nyannde fowteteende, de saabeere ndeen ina ɓadii do Iisaa tontanoo doon.

20

Haala iirtagol Iisaa

(Matta 28.1-8, Marku 16.1-8, Lukka 24.1-12)

¹ Nyannde alan, go'aberde e jeddiire ndeen, Mariyama mo Magdala hejji, yehi to saabeere toon. O tawi hayre uddiranoonde saabeere ndeen tallitaama.

† **19:39** Miiri wo dakkere uurnde. Alowe du wo conndi ledde uurde.

² O doggi, o yehi to Simon Piyeer e taalibaaajo mo Iisaa horsinnoo oon, o wi'i 6e:

—Be ittii Joomii en e saabeere ndeen, mi anndaa fuu do 6e ngatti mo.

³ Piyeer e taalibaaajo oon njalti, njehi to saabeere toon.

⁴ Be dido fuu, i6e ndogga. Taalibaaajo oon dadi Piyeer, artii dum e saabeere ndeen.

⁵ O yuurnii, o yi'i kasanke oon wo 6olo, de o naataay.

⁶ Simon Piyeer, kam kaa nde yottinoo fu, naati, tawi kasanke oon ina waalii.

⁷ Lefol piilanoongol e hoore Iisaa ngool taw-daaka e kasanke oon, ngol tawaama ingol sowii e feere maggol.

⁸ Ndeen taalibaaajo artinoodo yottaade oon, kam du naati, yi'i, goondini.

⁹ Tawi 6e paamaayno tafon ko Binndi diin mbi'i ina tilsi Iisaa ummitoo e maayde.

¹⁰ Caggal duum, taalibaa6e dido 6een kooti.

*No Iisaa bangirani Mariyama mo Magdala
(Matta 28.9-10, Marku 16.9-11)*

¹¹ Mariyama le ina darii do dammbugal saabeere doon, ina woya. O turii, o yuurnii ley saabeere ndeen.

¹² O yi'i maleyka'en dido 6e kaddule daneeje ina njoodii do banndu Iisaa nduun wonnoo doon, gooto faro hoore, gooto oon du faro koyde.

¹³ Maleyka'en 6een mbi'i mo:

—Banndam debbo, dume mboyataa?

O jaabii 6e, o wi'i:

—Be ittii Joomam do, de mi anndaa fuu to 6e ngattowi dum.

14 Nde o haalnoo haala kaan ndeen, o waylitii, o yi'i Iisaa ina darii, de o annditaay dum.

15 Iisaa wi'i mo:

—Banndam debbo, dume mboyataa? Moy pilotodaa?

Mariyama miilii wo golloowo nokku oon haaldata e muudum, wi'i mo:

—Joomam, si aan itti mo do, haalanam do ngattudaa mo, faa mi hooya mo.

16 Iisaa wi'i mo:

—Mariyama!

O yeeyii, o wi'i e ibraninkoore:

—*Rabbunii!* (dum na firta «Moodibbo»).

17 Iisaa wi'i mo:

—Taa meemam, sabo mi yeeɗaay to Baabiiwo tafon. Yahu to sakiraaɓe am, mbi'aa ɓe mi yeeɗan mi yaha to Baaba am, wo Baaba moodon du, to Laamdo am, wo Laamdo moodon du.

18 Mariyama mo Magdala haalanowi taalibaaɓe ɓeen, wi'i ɓe:

—Mi yi'ii Joomii en oon.

O haalani ɓe ko Iisaa haalani mo duum fuu.

No Iisaa ɓangirani taalibaaɓe muudum

(Matta 28.16-20, Marku 16.14-18, Lukka 24.36-49)

19 Nde kiiral naange alan warnoo ndeen, taalibaaɓe Iisaa ɓeen na ngoni ley suudu na cokitii saabe kulol hooreeɓe Alhuudiyankooɓe. Ndeen Iisaa wari darii hakkunde maɓɓe, wi'i ɓe:

—Jam wundu e moodon!

20 Nde o jowtunoo ɓe ndeen, o holli ɓe newe juude makko e wuttudu makko. Taalibaaɓe ɓeen ceyii nde njiinoo Joomiraado ndeen.

21 Caggal duum Iisaa wi'i ɓe katin:

—Onon e jam! Hono no Baabiiwo nuliri kam ni, miin du nulirammi on.

²² Nde o haalnoo haalaaji diin ndeen, o fuufi dow maɓɓe, o wi'i:

—Njaɓee Ruuhu Ceniido!

²³ Mo njaafanidon hakkeoji muudum, yaafanaama di. Mo on njaafanaaki hakkeoji muudum du, yaafantaake di.

No Iisaa ɓangirani Tomaa

²⁴ De Tomaa noddirteedo Funereejo, gooto e sappo e diido been, tawaaka doon nde Iisaa ɓangunoo hakkunde maɓɓe ndeen.

²⁵ Taalibaabe been mbi'i mo:

—Min nji'ii Joomii en!

O jaabii ɓe:

—Si mi yi'aay batite tontande deen e newe makko, de mi watta honndu am e majje, mi watta junngo am e wuttudu makko fu, abada mi goondintaa.

²⁶ Jeddiire wootere caggal duum, taalibaabe been kawriti katin. Tomaa ina wondi e maɓɓe. Gampuuje deen fuu ina cokii. Iisaa ɓangi, darii hakkunde maɓɓe, wi'i:

—Onon e jam!

²⁷ O wi'i Tomaa:

—Wattu do honndu maa, ndaar juude am. Battin junngo maa, wattu ngo e wuttudu am. Sel sikki-tirde, goondin tan.

²⁸ Tomaa jaabii, wi'i mo:

—Joomam, Laamdo am!

²⁹ Iisaa wi'i mo:

—Saabe ko njiidaa kam duum wadi de ngoondindaa. Barke woodanii be nji'aay kam de ngoondini.

Haala anniya dewtere nde

³⁰ Iisaa wadi yeeso taalibaaɓe muudum maandeji kaayniidi goddi keewdi di mbinndaaka ley dewtere nde.

³¹ Di do mbinndaama, faa ngoondinon Iisaa woni Almasiihu Bii Laamdo, faa si on ngoondinii, keɓon nguurndam saabe makko.

21

No Iisaa bangirani taalibaaɓe muudum njeɗɗo

¹ Caggal duum, Iisaa bangani taalibaaɓe muudum been katin sera maayo Tiberiyas. Inan no o bangiri:

² Simon Piyeer e Tomaa noddirteedo Funereejo oon e Natanayel mo Kaana leydi Galili e ɓiɓɓe Jebede worɓe been e taalibaaɓe wobɓe dɗo, be fuu iɓe tawdaa toon.

³ Simon Piyeer wi'i ɓe:

—Mi yahan nanngoyde liyyi.

Be mbi'i mo:

—Minen du, min njaadan e maa.

Be njalti, be naatowi laana ndiyam. Jemma oon, be keɓaay fay huunde.

⁴ Nde pooyngol feccinoo ndeen, tawi Iisaa na darii to hunnduko maayo ngoon, ammaa taalibaaɓe been annditaay yalla wo dum Iisaa.

⁵ O wi'i ɓe:

—Hey banndiraaɓe, yalla on keɓii ko nyaameteenaa?

Be mbi'i:

—Min ngalaa.

⁶ O wi'i 6e:

—Paddee fiil oon gere nyaamo laana ka, on keban.

Ndelle 6e paddi fiil oon. Be kebi liyyi faa 6e kunnngii suuwtude o.

⁷ Taalibaaajo mo Iisaa horsini oon wi'i Piyeer:

—Wo dum Joomiraado!

Nde Simon Piyeer nannoo dum wo joomiraado ndeen, bornii saaya muudum, sabo o bortinoodo ley laana toon. O fitti o fiyii e ndiyam daam.

⁸ Taalibaa6e heddi6e 6een ngaddi laana kaan, ina ndaasa fiil keewdo liyyi oon. Tawi 6e mboddaa e hunnduko ndiyam daam buraa hono piye keme dafi.

⁹ Nde 6e njippinoo laana kaan ndeen, 6e nji'i liyyi ina njowii dow yul6e yiite, 6e nji'i buuru du.

¹⁰ Iisaa wi'i 6e:

—Ngaddee yoga e liyyi di nanngudon joonin diin.

¹¹ Simon Piyeer naati laana kaan, foodi fiil oon faa wurtini yaasin. O keewdo liyyi mawdi. Liyyi diin wo hemre e capande joy e tati. No di poti heewude nii fuu, fiil oon seekaaki.

¹² Iisaa wi'i 6e:

—Ngaree, nyaamee!

Fay gooto e taalibaa6e been suusaay yamude mo «Aan wo a moy?» Be fuu 6e annditii wo dum Joomiraado.

¹³ Ndeen Iisaa wari, hooyi buuru e liyyi, hokki 6e.

¹⁴ Ngol woni tata6ol ko Iisaa 6angani taalibaa6e muudum gada ummitagol muudum.

No Iisaa haaldiri e Piyeer

¹⁵ Nde 6e tilinoo e fummude ndeen, Iisaa wi'i Simon Piyeer:

—Simon 6ii Yuhanna, ada 6uri 6ee do yidude kam naa?

O jaabii, o wi'i:

—Goonga, Joomam, ada anndi mido yidi ma.

Iisaa wi'i mo:

—Nyaamnaa mbaaloy am kooy!

¹⁶ Iisaa wi'i mo katin:

—Simon, 6ii Yuhanna, ada yidi kam naa?

O jaabii, o wi'i:

—Goonga, Joomam, ada anndi mido yidi ma!

Iisaa wi'i mo:

—Nduraa baali am diin!

¹⁷ Iisaa wi'i mo katin:

—Simon, 6ii Yuhanna, ada yidi kam naa?

Piyeer sunii sabo joonin woni kilol tata6ol ko Iisaa wi'i mo «Ada yidi kam naa?» Piyeer wi'i mo:

—Joomam, ada anndi huunde fuu, ada anndi mido yidi ma.

Iisaa wi'i mo:

—Nyaamnaa baali am diin!

¹⁸ Goonga kaalanammaami, e njokollaaku maa a 6ornake kaddule maa, a yehii to njiddaa fuu. Ammaa si a naywii fu, a foortan juude maa, de goddo 6orne de, yaare to a yidaa.

¹⁹ E haalaaji diin Iisaa sapporii no Piyeer maayrata e no teddinirta Laamdo. Nde o haalnoo dum ndeen, o wi'i dum:

—Jokkam!

No Iisaa haaliri haala taalibaajo muudum korsudo oon

²⁰ Piyeer yeeyii, yi'i taalibaajo mo Iisaa horsini oon ina jokki dum'en. Oon woni bahinoodo dakkol Iisaa nde 6e kirtotonoo ndeen, de wi'i: «Joomam, moy woni jambotoodo ma oon?»

²¹ Nde Piyeer yiinoo taalibaajo oon ndeen, wi'i Iisaa:

—Joomam, noy oo le wattinirta?

²² Iisaa jaabii mo, wi'i:

—Si mido muuyani mo nguurndam faa nde ngartoyimi, dume jomi ma e majjum? Aan kaa, jokkam tan.

²³ Ndelle haala ka sankitii hakkunde goondin6e Iisaa ina mbi'a taalibaajo oon maayataa. Am-maa Iisaa wi'aay o maayataa, ko o wi'i dey: «Si mido muuyani mo nguurndam faa nde ngartoyimi, dume jomi ma e majjum?»

²⁴ Oon woni taalibaajo ceediido kulle deen de winndi de. Eden anndi du seedaaku makko oon wo goonga.

Timmoode dewtere nde

²⁵ Iisaa wadi kulle godde keewde katin. Si de mbinndiranooma gootel gootel, mido miiloo dewte deen keyidataano ley adunaaru ndu.

**Fulfulfe Burkina, Dewtere Laamɔ Amaana
Keso
Fulfulde Burkina New Testament**

copyright © 2012 SIM International

Language: Fulfulde Burkina (Fulfulde, Western Niger)

Dialect: Burkina

Translation by: SIM International

**Fulfulfe Burkina, Dewtere Laamɔ Amaana
Keso**

This translation, published by SIM International, was published in 2012.

If you are interested in obtaining a printed copy, please contact the SIM (Mission Protestante), BP 1552, Ouagadougou 01, BURKINA FASO.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files
dated 29 Jan 2022
c32b76d2-ab0d-5ad5-a698-b4140754fcc2